

Огляд ініціатив миробудування в Україні

2017 р.

Елла Ламах, Марія Дмитрієва
“Центр – Розвиток Демократії”
Київ, Україна

Короткий огляд дослідження

Метою цього звіту було описати поточні миробудівні ініціативи в Україні, щоб врахувати їх досвід у процесі локалізації Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, котрий, в свою чергу, передбачає просування колегіальних миробудівних стратегій на всіх рівнях суспільства та ширше залучення різних груп населення до розробки політик і до управління.

В цьому звіті пропонується контекст для розуміння викликів, що їх Україна має долати у сфері миробудування, і аналіз та оцінка поточних ініціатив, котрі впроваджуються в рамках Національного плану дій 1325, та прогалин в ньому, а також ширших суспільних проблем, котрі сповільнюють миробудівні процеси.

Національний план дій (НПД) 1325 є дороговказом, який визначає головні напрямки діяльності та встановлює головні віхи у впровадженні порядку денного «Жінки. Мир. Безпека». Він унаочнює відданість України її міжнародним зобов'язанням та є важливим кроком до сталого миру.

Методи аналізу включали огляд наявної літератури, інтерв'ю, фокус-групи. Дослідження проводилося з вересня по листопад 2017 року і переглянуто в березні 2018 року.

Зібрані дані дають підстави вважати, що НПД 1325 значно серйозніше був сприйнятий у силових відомствах, зокрема, у Міністерстві Оборони та Міністерстві Внутрішніх Справ, ніж у будь-якій іншій галузі. Більше того, дослідження показало, що в Міністерства Соціальної Політики, яке уповноважене координувати впровадження НПД, не вистачає для цього ресурсів та впливовості на інші міністерства.

У звіті описуються шляхи, якими в обраних для дослідження областях НПД 1325 впроваджується через обласні плани дій та місцеві плани дій. Згідно зібраних даних, в різних областях впровадження відбувається по-різному і значною мірою залежить від наявності ресурсів.

В звіті також розглядаються зацікавлені сторони, виконавці та партнери з державного сектору і з громадянського суспільства на рівні країни і регіонів, а також міжнародні донори та організації, залучені в процес впровадження НПД 1325.

Крім огляду впровадження, в звіті описуються прогалини у, власне, НПД 1325, які вимагають його перегляду і оновлення, зокрема, щоб включити нові цільові групи, які з'явилися за останні 4 роки через війну на Донбасі, такі як ветеранки, удови, волонтерки і доброволки, а також ключові цільові групи українського населення, як сільські жінки, які не згадуються у поточному варіанті в НПД, в першу чергу, через недостатню представленість на рівні прийняття рішень і серед громадянського суспільства.

Звіт завершує низка рекомендацій для успішнішого впровадження НПД 1325. Для цього потрібна глибша залученість і відданість з боку державних органів України та інституціоналізація миробудівних заходів на всіх рівнях. Для цього потрібні освіта та фінансування.

Зміст

Передумови та характер конфлікту	4
Короткий огляд дослідження	6
Огляд політичної та законодавчої бази для миробудування та гендерної рівності	7
Національна система підтримки гендерної рівності	7
Національний план дій із впровадження Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН «Жінки. Мир. Безпека» (2016-2020 рр.)	8
Регіональна нормативно-правова база і місцеві плани	9
Огляд ключових учасників, партнерів та зацікавлених сторін миробудування	10
Огляд зацікавлених сторін	10
Знання НУО про 1325	12
Досягнення та хід впровадження	15
Приклад 1: Донецька область	17
Приклад 2: Луганська область	18
Приклад 3: Львівська область	19
Приклад 4: Волинська область	20
Виклики і прогалини	20
Прогалини в НПД 1325	20
Виклики в країні	23
Висновки	28
Рекомендації	Ошибка! Закладка не определена.

Передумови та характер конфлікту

Українська Революція Гідності 2014 року, остання спроба пострадянської країни звільнитися від контролю з боку Росії, почалася з публічних протестів проти корупції та порушень прав людини з боку уряду на Майдані Незалежності в Києві 21 жовтня 2013 року та привела до скинення тодішнього українського Президента Віктора Януковича у лютому 2014 року. По завершенні Революції Україна провела президентські та парламентські вибори 2014 року. Новообраний президент Петро Порошенко та Верховна Рада, однопалатний законодавчий орган України, відреагували на потреби народу, ініціювавши суттєві реформи, в тому числі загальнодержавні реформи адміністративної системи (децентралізація), судової системи, охорони здоров'я, освіти, пенсійну реформу, реформу правоохоронних органів (запровадження нової поліції, покликаної замінити стару корумповану систему міліції) та інші. Загалом було розпочато 18 реформ. Всі вони розглядаються громадськістю як позитивні зміни в суспільстві та сприяють забезпеченню верховенства права і дотримання прав людини в Україні, створюючи таким чином фундамент для стійкого миру.

На превеликий жаль, Росія скористалася моментом кризи і політичних потрясінь, щоб анексувати в Україні Кримський півострів (лютий-березень 2014 р.)¹ та спробувати окупувати східні області України (квітень 2014 р.)², видаючи своїх військових за місцевих сепаратистів, що призвело до окупації 7%³ території України. Росія продовжує розпалювати конфлікт, відправляючи свої війська без знаків розрізнення⁴, а також зброю та боєприпаси⁵, та здійснюючи кібератаки⁶ і ведучи інформаційну війну⁷ проти України.

У ході збройного конфлікту на Сході загинули більше десяти тисяч громадян України⁸, більше двадцяти п'яти тисяч отримали поранення, а близько 1,7 мільйони осіб були внутрішньо переміщені⁹. За даними Міністерства соціальної політики, 66% зареєстрованих ВПО – жінки та діти. Дані щодо дітей в розрізі статі відсутні. Фактична кількість вимушених переселенців вважається вищою.

---

¹ Захоплення Криму було визнано міжнародною спільнотою незаконною анексією: <http://www.bbc.com/news/world-europe-31796226> ; <https://www.forbes.com/sites/paulroderickgregory/2016/11/20/international-criminal-court-russias-invasion-of-ukraine-is-a-crime-not-a-civil-war/#21fa529d7ddb>

² Хоча Росія заперечує свою участь у конфлікті на Східному Донбасі, уряд України заявляє, що агресія по суті являє собою окупацію (див.: <https://www.aljazeera.com/news/2018/01/ukraine-declares-russian-occupation-eastern-region-180118164950405.html>), що підтверджено низкою інтерв'ю з російськими чиновниками високого рівня, які підтверджують або натякають на військове втручання у цей регіон (див.: <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/lavrov-admits-russian-involvement-instigating-war-eastern-ukraine.html> та <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/17/vladimir-putin-admits-russian-military-presence-ukraine>), а також через витік інформації (див.: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-ukraine-involvement-emails-hack-vladimir-putin-top-aide-crimeawar-a7397446.html>).

³ Див. <http://mfa.gov.ua/en/page/open/id/5026>; На сьогодні Росія незаконно займає Автономну Республіку Крим (26 081 км²), місто Севастополь (864 км²), певні райони Донецької та Луганської областей (16 799 км²) – загалом 43 744 км² або 7,2% території України.

⁴ <https://www.forbes.com/sites/paulroderickgregory/2016/09/06/russian-combat-medals-put-lie-to-putins-claim-of-no-russian-troops-in-ukraine/#16ed44b03809>

⁵ <https://www.bbc.com/news/world-europe-28967526> , <https://www.martenscentre.eu/publications/caught-act-proof-russian-military-intervention-ukraine>

⁶ <https://www.wired.com/story/russian-hackers-attack-ukraine/>

⁷ <http://www.bbc.com/news/blogs-trending-41915295>

⁸ <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-ukraine-troop-deaths-donald-tusk-eu-president-luhansk-aggression-a8074051.html>

⁹ <https://www.foundation101.org/en/news/20170301>. Фактична кількість переміщених осіб може бути більшою, оскільки багато людей переїжджали до родичів в інших частинах країни і не реєструвалися як вимушені переселенці.

Щоб запобігти необхідності вводити воєнний стан, що позначилося б негативно на економіці всієї країни, українська влада спочатку назвала озброєний опір російській окупації “Антитерористичною операцією” або АТО¹⁰ (а території, що знаходяться під контролем контрольованих Росією військ, зоною АТО¹¹) і лише в лютому 2018 року офіційно перейменувала її у Війну на Донбасі¹².

Українське суспільство відповіло на спільний виклик численних реформ, необхідних для виживання країни, та збройного вторгнення Росією потужною хвилею низового активізму, яку називають "волонтерським рухом"¹³, окремим і унікальним явищем, відмінним від того, коли велика кількість добровольців, як чоловіків, так і жінок, приєднуються до добровольчих батальйонів та армії¹⁴.

Низові ініціативи охоплюють широкий спектр діяльності, включаючи підтримку українських збройних сил¹⁵, підтримку ВПО і вразливих груп населення поблизу лінії фронту¹⁶, а також створення механізмів¹⁷ боротьби з корупцією та впровадження й удосконалення механізмів ефективного управління¹⁸. З цих численних ініціатив утворюється так званий волонтерський рух, багато хто працює на рівні особистих зв'язків і офіційно не реєструється як неурядові організації (НУО). Визнаючи їх важливість та потенціал для забезпечення результативності як на місцевому, так і на національному рівнях, Управління

¹⁰ <https://www.rferl.org/a/ukraine-russia-fighting-donbas-rebranding-ato-/28985423.html>

¹¹ https://en.wikipedia.org/wiki/ATO_zone

¹² <https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/goodbye-ato-hello-taking-measures-ensure-national-security-defense-repulsingdetering-armed-aggression-russian-federation-donetsk-luhansk-oblasts.html>

¹³ <http://euromaidanpress.com/2016/12/06/ukrainian-volunteers-military/> Англійське слово "volunteer" має два відповідники українською мовою – "доброволець" та "волонтер". Ці два слова мають однакове значення, але позначають різні групи людей – доброволець – для тих, хто приєднався до армії з власної волі (далі в перекладі – *військові добровольці*), а волонтер – для тих, хто присвячує свій час і ресурси допомозі тим, хто цього потребує, включаючи солдатів на фронті, ВПО, людей, що живуть вздовж лінії фронту та інші групи (далі в перекладі – *волонтери-активісти*). Зверніть увагу, що це не усталені переклади цих понять, оскільки цей поділ значень є досить недавнім і ще не відображений в українських словниках або в англійських перекладах.

¹⁴ https://www.huffingtonpost.com/diane-m-francis/ukraines-volunteers-savin_b_7832224.html: *Якби не бійці-добровольці, підсумував італійський військовий аналітичний центр Istituto Affari Internazionali, росіяни вже були б на Дніпрі, проковтнувши половину України. "Навесні та на початку літа [2014 року], добровольчі батальйони прийняли на себе перший удар війни, протистояти якій український сектор безпеки був не готовий. Недостатньо оснащені та легко озброєні, вони тримали фронт, таким чином даючи українській владі час перегрупувати та організувати оборону," повний березневий звіт "Heroes or Villains: Ukraine's Volunteer Battalions"*

¹⁵ https://www.huffingtonpost.com/diane-m-francis/ukraines-volunteers-savin_b_7832224.html: *Після падіння Криму Арахамія залишив свою посаду генерального директора IT-аутсорсингової фірми в Україні та допоміг переконати 350 інженерів та архітекторів програмного забезпечення працювати повний робочий день впродовж, щонайменше, року на волонтерських саадах з Міністерством оборони України. [...] Він та його волонтери оцифровують облік озброєння і військового майна, політику закупівель для усунення корупції та витрат, створюють та модернізують скромні запаси озброєння. Унікальним є те, що вони створили та ведуть дуже ефективний веб-сайт – під назвою *peoplesproject.com* – де зацікавлені донори з усього світу можуть продивитись перелік пропозицій проектів і цілей для донорів, та використати свої кредитні картки для здійснення пожертв. Вже зібрано мільйони. [...] 10 команд з "армії ентузіастів", які є експертами в технологіях та авіації, щороку виготовляють 40 безпілотників, використовуючи наявні програмне забезпечення та камери, а також компоненти, придбані в Китаї. Наукові інститути країни допомогли з аеродинамікою, а волонтери розробили шифрувальні пристрої для захисту зв'язку на місцях, та систему радіозв'язку, яка дозволяє командирам фронту скеровувати рухи солдатів за допомогою планшета.*

<http://uacrisis.org/55266-za-tri-goda-tsentr-podderzhki-aerorazvedki-podgotovil-bolee-150-ukrainskih-voennosluzhashhih>
Волонтери протягом трьох років навчають 200 фахівців з безпілотної розвідки.

Це лише декілька прикладів організованих, запущених та профінансованих громадськістю зусиль, спрямованих на підтримку Збройних Сил, ветеранів та їхніх сімей. Кілька інших можна знайти тут: <http://mip.gov.ua/en/content/volonterski--organizacii.html>

¹⁶ <https://www.kyivpost.com/article/content/kyiv-post-plus/mother-of-four-commits-herself-to-helping-refugees-376804.html>

¹⁷ <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/2201918-ukraines-prozorro-eprocurement-system-wins-another-international-award.html>

¹⁸ Різноманітні приклади діяльності волонтерського активістського руху, див.:

<http://euromaidanpress.com/2016/12/06/ukrainianvolunteers-military/>.

Організації Об'єднаних Націй з координації гуманітарних питань (УКГП) напряду працює з деякими з цих ініціатив.

Паралельно з роботою низових і волонтерських ініціатив завдяки постійній інформаційно-роз'яснювальній роботі з боку громадянського суспільства державні інституції послідовно все більше перебирають на себе перераховані вище завдання, якими з часу Революції Гідності займалося громадянське суспільство.

Міжнародне співтовариство все більшою мірою визнає той факт, що збройний конфлікт на Сході України розпалюються імперські амбіції Росії¹⁹. В умовах зовнішньої агресії, що триває, діяльність з миробудування в Україні залишається зосереджена переважно на наданні гуманітарної допомоги постраждалим від конфліктів, реінтеграції внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни та інших людей, які повертаються з фронту до своїх громад, а також на розвитку належного врядування, включаючи підтримку гендерної рівності, боротьбу з насильством в сім'ї та залучення більшої кількості жінок до процесу прийняття рішень, що створює основи для міцного миру після врегулювання збройного конфлікту.

Огляд дослідження

В рамках проекту "Локальні, національні та регіональні стратегії щодо покращення впровадження Резолюції 1325 РБ ООН в Вірменії, Азербайджані, Грузії, Молдові та Україні", що реалізується Глобальною мережею жінок-миротворок (ГМЖМ) у партнерстві з організаціями громадянського суспільства з Вірменії, Грузії, Молдови та України, НУО "Центр – Розвиток Демократії" (ЦРД) склав карту ініціатив миробудування в Україні, яка спрятиме локалізації Резолюцій РБ ООН 1325 та 1820 в Україні на подальшому етапі проекту.

Дослідження проводилося у співпраці з Міністерством соціальної політики України; воно також узгоджене з Ціллю 10 Національного плану дій України щодо виконання Резолюції РБ ООН 1325 (НПД): "Оцінка впливу та ефективності НПД 1325"²⁰. Дослідження проводилося в період з вересня по грудень 2017 року. Воно виходило з питань, запропонованих ГМЖМ, і полягало у перегляді документів, обговореннях у фокус-групах та опитуванні осіб, ключових інформантів серед представників організацій громадянського суспільства, урядових та міжнародних організацій, що працюють в Україні. Його метою було визначити існуючі ініціативи, проекти та програми з питань "Жінки, мир та безпека" (ЖМБ); їх конкретний тематичний та географічний фокус; їхні цілі та завдання; і задіяних учасників. У поданому нижче звіті підсумовані результати цього дослідження.

До числа опитаних увійшли представники центральних органів виконавчої влади, міжнародних та донорських організацій, що працюють в Україні, неурядових організацій, керівники та фахівці галузевих установ та відділів, відділів з питань сім'ї та молоді, та інших підрозділів обласних державних адміністрацій. Дослідження охоплювало дев'ять областей: фокус-групи було проведено у п'яти областях: Волинській, Дніпропетровській, Одеській, Донецькій та Луганській; а інтерв'ю проводились у чотирьох областях: Кіровоградській, Львівській, Херсонській та Чернігівській. Загалом було опитано 92

¹⁹ <https://www.nationalreview.com/2016/09/ukraine-independence-russia-vladimir-putin-crimea-united-states-foreign-policy-west-democracy/>; <http://www.worldaffairsjournal.org/article/imperial-ambitions-russia%E2%80%99s-military-buildup>; <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/why-did-putin-get-stuck-in-eastern-ukraine>.

²⁰ Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки. Мир. Безпека." на 2016–2020 рр., затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 113-р.

людини, або шляхом інтерв'ю з джерелами ключової інформації, або шляхом обговорення в фокус-групах. Повний перелік осіб-джерел ключової інформації наведено у Додатку 3.

Огляд політичної та законодавчої бази для миробудування та гендерної рівності Національна система підтримки гендерної рівності

В Україні гендерна рівність гарантується Конституцією відповідно до статті 24. Крім того, Україна має окремий закон про гендерну рівність "Про забезпечення рівних прав та рівних можливостей жінок і чоловіків" (2005 р.), закон, що забороняє дискримінацію "Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні" (2012 р.), а також закон про домашнє насильство "Про запобігання та боротьбу з домашнім насильством в сім'ї" (2017), який замінив Закон "Про запобігання насильству в сім'ї" (2001 р.) в рамках поправок до українського законодавства, внесених в межах підготовки до ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання та протидію насильству над жінками та домашньому насильству (Стамбульської конвенції). Закон "Про забезпечення рівних прав та рівних можливостей жінок і чоловіків" передбачає, що кожен новий законопроект або нормативно-правовий акт повинен розглядатися експертами Міністерства юстиції з гендерної точки зору. Він також передбачає, що Міністерство соціальної політики, відповідальне за розвиток та підтримку гендерної рівності, уповноважене ініціювати розробку, прийняття та координацію виконання національних планів дій із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Це Міністерство, а саме – його Департамент з питань сімейної і гендерної політики та боротьби з торгівлею людьми²¹, здійснює нагляд за центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, покликаними надавати послуги жертвам домашнього насильства²². Національні плани дій із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків окреслюють зацікавлених сторін та учасників забезпечення захисту прав жінок та досягнення гендерної рівності.

Крім того, 5 грудня 2017 року Верховна Рада прийняла закон про забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, які служать в Українських Збройних Силах²³.

На додаток до цього національного законодавства, Україна має міжнародні зобов'язання стосовно гендерної рівності, які включають Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, 1980 р.) та її Факультативний протокол, і Пекінську декларацію та Платформу дій (1995 р.), а також Цілі Сталого Розвитку, включаючи Ціль 5 "Гендерна рівність", і зокрема її завдання:

- 5.1. *Покінчити з усіма формами дискримінації щодо жінок і дівчат по всій планеті.*
- 5.2. *Викоринити всі форми насильства щодо всіх жінок та дівчат у державній та приватній сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальні та інші види експлуатації.*
- 5.4. *Забезпечити повну та ефективну участь жінок, та рівні можливості лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та суспільному житті.*

²¹ http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=160863&cat_id=160862

²² Постанова Кабінету Міністрів України № 573 "Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді", <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>

²³ <https://ua.112.ua/polityka/rada-pidtrymala-zakon-pro-rivni-prava-zhinok-i-cholovikiv-pid-chas-sluzhby-u-zbroinykh-sylakh423544.html>

Національний план дій із впровадження Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН «Жінки. Мир. Безпека» (2016–2020 рр.) узгоджується з цими Цілями, а також із Ціллю 16 "Підтримка справедливих, мирних та інклюзивних суспільств".

Комітет ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW) нещодавно переглянув восьмий періодичний звіт України, та видав свої заключні зауваження у березні 2017 року. Ці рекомендації будуть включені до наступної державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, яка зараз розробляється.

[Національний план дій із впровадження Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН «Жінки. Мир. Безпека» \(2016-2020 рр.\)](#)

Україна є першою країною, яка прийняла Національний план дій щодо впровадження Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки. Мир. Безпека.” (ЖМБ) під час збройного конфлікту. Український НПД (2016–2020 рр.) був розроблений Міністерством соціальної політики та затверджений Кабінетом Міністрів України 24 лютого 2016 року. Міністерство соціальної політики є координаційним органом з впровадження НПД 1325, а відповідає за нього заступниця міністра Наталія Федорович. Урядові органи на національному рівні, яким доручене впровадження НПД під його координацією, включають Міністерство оборони, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство освіти і науки, Міністерство юстиції, Міністерство молоді та спорту, Адміністрацію Державної прикордонної служби, Міністерство закордонних справ, Державну службу з надзвичайних ситуацій. Місцеві управління Міністерства соціальної політики в областях відповідають за впровадження НПД на місцевому рівні, та координують відповідні заходи обласних управлінь/відомств відповідних міністерств в рамках НПД. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини стежить за його впровадженням. До цього процесу також залучена Верховна Рада: 18 жовтня 2017 року вона провела спільне слухання комітету урядових установ про виконання НПД 1325.

Після прийняття НПД 1325, всі органи державної безпеки та оборони почали оновлювати свої положення про рівні права, призначати координаторів з гендерних питань та гендерних радників. Наприклад, Міністерство внутрішніх справ призначило трьох гендерних радників та координаторів.

НПД 1325 визначає шість основних напрямів діяльності:

1. Діяльність із підтримки та збереження миру;
2. Участь жінок у миробудуванні;
3. Запобігання конфліктам та насильству;
4. Захист жінок і дівчат, постраждалих від конфліктів;
5. Надання допомоги та реабілітації людям, постраждалим від конфліктів;
6. Моніторинг Національного плану дій з впровадження Резолюції 1325 РБ ООН “Жінки. Мир. Безпека.” до 2020 року.

Ці пріоритетні напрями можуть бути використані для класифікації заходів, що здійснюються в країні в галузі миробудування. НПД також окреслює конкретні завдання за кожною областю діяльності разом із кількісними показниками, щорічними цільовими значеннями, та відповідальними за них органами державної влади, а також джерелами фінансування. НУО заохочуються приєднуватися до будь-якої діяльності, яку вони

вважають доцільною у своїй роботі. Детальнішу інформацію про завдання НПД в цих загальних напрямках, а також про установи, відповідальні за них, див. Додаток 1.

Регіональна нормативно-правова база і місцеві плани

Згідно зі статтею 133 Конституції України, територіальна та адміністративна структура України утворена 27 областями, це 24 областей, одна Автономна Республіка (Крим, на даний час окупований Російською Федерацією), та двома містами зі спеціальним статусом: Київ та Севастополь (останній розташований в Криму, в даний час окупованому Російською Федерацією). Області, у свою чергу, складаються з центрального міста, місця знаходження обласної державної адміністрації та районів. Райони включають міста, селища міського типу та села²⁴.

Місцеві управління національних установ у областях та районах звітують про впровадження свого розділу плану дій своїм відповідним національним установам. Обласні державні адміністрації подають зведені звіти про впровадження у своїй області та інші документи до Міністерства соціальної політики України, як до органу нагляду та координації.

Сам НПД 1325 не вказує, які документи повинні бути прийняті на нижчих рівнях, тож обласні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування на міському та районному рівнях могли вільно обирати будь-який формат на власний розсуд для розробки та прийняття власних планів дій (Обласних планів дій або ОПД), узгоджених з національним планом, або інтегрувати положення та заходи НПД у свої поточні плани дій чи соціальні програми. Чернігівська обласна державна адміністрація прийняла окремий документ 'Обласний план заходів "Жінки. Мир. Безпека."' На план заходів простіше отримати схвалення від вищого рівня управління.

Більшість обласних державних адміністрацій прийняли власні обласні плани дій як окремі нормативні документи, і, як очікується, виділятимуть фінансування на ці плани дій. Проте, доступне їм фінансування є вкрай недостатнім для впровадження всіх положень НПД, що стосуються обласного рівня. Плани дій також потребують людських ресурсів для впровадження, а людських ресурсів теж не вистачає.

У відповідь на ці виклики в Дніпропетровській області, адміністрація включила діяльність з НПД 1325 в поточну програму у справах сім'ї та молоді, таким чином, покриваючи її вартість за рахунок коштів, вже виділених на існуючу програму. Проте станом на період дослідження впровадження на районному/субрегіональному рівні було дуже обмеженим. Кожен район та місто можуть прийняти рішення щодо найкращого способу втілювати положення НПД 1325. Вони керуються своїм розумінням мети НПД 1325 та результатів, яких вони хочуть досягти. Не всі органи самоврядування включили на місцевому рівні заходи за НПД 1325 в свої плани та програми. Більшість цих місцевих органів влади включили діяльність з обласних планів дій у вже існуючі програми з соціальних питань, у тому числі щодо сім'ї, молоді, дітей тощо.

У кожній області, охопленій дослідженням, місцеві органи влади включали різні заходи НПД у різні способи. Не всі напрямки НПД були присутні в місцевих планах соціального розвитку. Огляд документів районного/міського рівні показав, що лише 30% районів/міст

---

²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Administrative_divisions_of_Ukraine.

включили діяльність з НПД 1325 до планів соціального розвитку, прийнятих на місцевому рівні. Включені заходи здебільшого обмежуються вивченням миробудування в школах, боротьбою з насильством та наданням допомоги жертвам.

На районному рівні відсутні спеціальні бюджети або фонди для впровадження Резолюції РБ ООН 1325. Якщо в місті чи районі не працюють проекти міжнародної технічної допомоги, заходи та діяльність, пов'язана з НПД там, де вони реалізуються, фінансуються з бюджетів, відведених на інші соціальні проблеми, оскільки ці кошти вже були затверджені на поточний рік.

Більшість опитаних заявили, що кошти на заходи місцевого рівня не виділяються конкретно на впровадження НПД 1325. Це переважно невеликі суми на невеликі і нерегулярні події. Після того, як прийнято ОПД або план заходів з 1325, включений в інші обласні програми, на місцевому рівні у кожному місті та районі повинні прийняти річні плани заходів або інші документи з аналогічною метою.

Деякі з опитаних представників районних адміністрацій навіть не чули про НПД 1325 та про їхнє зобов'язання втілювати його. Ніхто з них не отримав жодної підготовки з даного питання. Багато районів не мають власних планів дій відповідно до НПД 1325, а місцеві чиновники не розуміють, чому вони повинні здійснювати цю діяльність, особливо в умовах скорочень бюджету. Як висловився заступник голови одного з районів: “Чому ви так стурбовані цим планом дій? Всі наші послуги скорочуються та урізаються, всіх звільняють, лікарні та школи закриваються назавжди. Як нам це пережити? І тут приходите ви з вашими планами дій 1325.”

[Опис ключових учасників, партнерів та зацікавлених сторін миробудування](#)

[Огляд зацікавлених сторін](#)

Серед важливих зацікавлених сторін ініціатив з миробудування ЦРД виділив такі:

На національному рівні український парламент – **Верховна Рада України** та її **Міжфракційне об'єднання “Рівні можливості”**, а також Підкомітет Верховної Ради з питань рівних прав та можливостей, є ключовими зацікавленими сторонами.

Урядова уповноважена з питань гендерної політики також є важливою учасницею; уповноважена працює у штаті **віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції** Іванни Климпуш-Цинцадзе. Пані Климпуш-Цинцадзе бере участь у нагляді за виконанням НПД, 1325 і вже провела сесії з цього питання. Вона координує, відстежує та контролює (отримує звіти) виконання НПД 1325 центральними органами виконавчої влади.

Міністерство соціальної політики є координаційною установою з впровадження та моніторингу НПД 1325; воно мало робочу групу для розробки 1325 НПД, але на даний час вона не має координаційного комітету. Цей орган отримує від інших центральних органів виконавчої влади та обласних державних адміністрацій їхні звіти, обробляє їх, і подає зведений звіт в офіс віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Очікувалося, що кожне задіяне міністерство створить свою координаційну групу чи раду, і прийме власні плани дій та системи моніторингу та оцінки впровадження Резолюції Ради Безпеки ООН 1325. Міністерство внутрішніх справ (МВС) створило постійну міжвідомчу робочу групу, до складу якої увійшли спеціалісти та координатори з гендерних

питань з різних установ та органів під мандатом МВС та міжнародні та місцеві експерти з міжнародних організацій та українських жіночих неурядових організацій, так звану міжгалузеву групу у сфері забезпечення правопорядку та безпеки. Іншим міністерствам ще належить започаткувати такі координаційні комітети чи робочі групи.

У 2018 році **Міністерство оборони** затвердило План по реалізації дотримання гендерних питань у військовій сфері (*sic*). Після прийняття Плану всі військові училища тепер відкриті для жінок. Міністерство (єдине з виконавчих органів України) реалізує міжнародні зобов'язання в рамках Програми Україна-НАТО відносно гендерних питань. Міністерство налагодило співпрацю з представництвом ООН Жінки в Україні. Міністерство створило Департамент з питань гендерної рівності, співробітники якого здійснюють нагляд за виконанням Плану²⁵.

Міністерство внутрішніх справ ініціювало створення робочої групи з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325. За даними тодішньої заступниці міністра Анастасії Дєєвої, до групи увійшли представники неурядових організацій та міжнародні експерти²⁶. У рамках служби Нової Поліції, міністерство також запровадило пілотний проект мобільних груп для боротьби з домашнім насильством ПОЛІНА.²⁷

Державна прикордонна служба України розробила галузевий план дій відповідно до 1325 НПД та створила робочу групу для нагляду та координації своєї діяльності. Вона впроваджує гендерні питання в навчальний план її Національної академії, та співпрацює з Секретаріатом ОБСЄ щодо своєї участі в діяльності Платформи гендерної рівності ОБСЄ для відомств національної безпеки та прикордонних відомств²⁸.

Агенції ООН в Україні, зокрема, Фонд народонаселення ООН, Офіс ООН з координації гуманітарних питань, Програма Розвитку ООН, ООН Жінки, та Управління Верховного комісара ООН з прав людини, систематично беруть участь у втіленні Резолюції РБ ООН 1325 в Україні як на національному, так і на регіональному рівнях, особливо в областях, постраждалих від вторгнення, та сусідніх з ними областях. З початку війни, Фонд народонаселення ООН підтримує проект "Мобільні бригади допомоги", який здійснюють дві українські НУО, "Право на здоров'я" та "Розрада", на території вздовж лінії фронту в Донецькій і Луганській областях. Бригади складаються з психолога, соціального працівника, та лікаря, і працюють з жертвами домашнього та гендерно-зумовленого насильства за місцем їх проживання. Аналогічний проект було розпочато у лютому 2018 року у Львівській області, а ще 7 областей готуються до відтворення моделі.

ООН Жінки, серед іншого, підтримує проекти бюджетування з урахуванням гендерної проблематики у Донецькій та Луганській областях. Вона також доручила провести дослідження щодо гендерної чутливості у сфері безпеки.

---

²⁵ <http://www.mil.gov.ua/news/2018/03/05/ministerstvo-oboroni-ukraini-zabezpechue-rivnist-prav-ta-mozhливостей-zhinok-tacholovikiv/>

²⁶

http://mvs.gov.ua/en/news/3984_Ministry_of_Interior_of_Ukraine_implements_UN_resolution_in_gender_equality_PHOTO.htm

²⁷ <http://uacrisis.org/57363-anti-domestic-violence-mobile-groups>

²⁸ <https://dpsu.gov.ua/ua/Genderna-rivnist/>

ОБСЄ не бере безпосередньої участі у втіленні, але прагне активно сприяти гендерній рівності та порядку денному “Жінки. Мир. Безпека.” відповідно до свого мандату. Її відділи на місцях провели кілька семінарів з питань укріплення впровадження ОПД 1325 для громадянського суспільства та ширшого загалу, та відстежують виконання ОПД.

НАТО працює переважно з Міністерством внутрішніх справ та Міністерством оборони. Він підтримує Міністерство оборони у втіленні НПД 1325 (включаючи модель “Генерал – генералові”)²⁹, а також з іншими оборонними інституціями, в питаннях гендерної рівності та захисту прав жінок, а також у розробці відповідних стандартів.³⁰

ОБСЄ, Програма розвитку ООН, Представництво ООН в Україні та Канадська поліцейська місія в Україні підтримали розробку та запуск пілотного поліцейського проекту для розгляду випадків насильства в сім’ї “Поліна³¹”, згаданого вище.

Донори та партнери з розвитку, включаючи посольства, також мають важливе значення для миробудування та зацікавлених сторін НПД 1325, оскільки вони підтримують різні ініціативи в окремих областях. Наприклад, ЄС оголосив конкурс на отримання грантів на підтримку НУО, залучених до НПД 1325.

Посольство Норвегії в Україні підтримало проект на 10 областей, спрямований на навчання місцевих чиновників та активістів з найновішого національного та міжнародного законодавства щодо гендерної рівності, у тому числі 1325. Цей проект реалізується львівською жіночою неурядовою організацією “Жіночі перспективи”.

Співпраця з міжнародними організаціями у втіленні НПД 1325

Українські організації громадянського суспільства та міжнародні організації, в тому числі Фонд народонаселення ООН, ООН Жінки, ОБСЄ, також є важливими зацікавленими сторонами, що займаються миробудуванням та впровадженням НПД 1325 в різні способи.

Не всі НУО, і не всі області та міста можуть отримати фінансування для впровадження НПД та обласних планів. НУО можуть здійснювати заходи з 1325 році лише тоді, коли вони мають фінансування, а воно зазвичай надходить лише від міжнародних донорів. В областях, охоплених дослідженнями, жодна НУО не отримала грантів на діяльність за НПД, за винятком однієї НУО у Львівській області, “Жіночі перспективи”, яка отримала грант на діяльність з миробудування у рамках НПД 1325. Жодна з НУО, які отримали фінансування від міжнародних донорів на ініціативи миробудування, не брала участі в розробці НПД та ОПД 1325. Наприклад, НУО “Спілка жінок України”, яка не брала участі ані в розробці НПД 1325, ані будь-якого ОПД, була однією з перших, хто отримали кошти на ініціативи миробудування.

Знання НУО про 1325

Відповідно до українського законодавства, національні та міжнародні неурядові організації в Україні мають вплив на всі процеси прийняття рішень на всіх рівнях державного управління. НУО утворюють потужний рух, яке зростає з часу проголошення незалежності України. Міжнародні організації та проекти технічної допомоги підтримують

²⁹ <http://www.mil.gov.ua/en/news/2017/11/13/ukrainian-generals-discuss-gender-issues-with-nato-generals-in-kyiv/>

³⁰ http://mvs.gov.ua/en/news/10848_Ministry_of_Internal_Affairs_strengthens_cooperation_with_NATO_on_the_implementation_of_1325_Resolution_PHOTOS.htm.

³¹ <https://www.radiosvoboda.org/a/28602166.html>

розвиток жіночих та гендерних організацій, надаючи їм можливість навчатися лідерським навичкам, отримувати знання про права жінок, та укріплювати свій потенціал.

Коли НУО володіють знаннями про Резолюцію РБ ООН 1325 та мають доступ до фінансування, вони стають важливими партнерами та допомагають як центральним органам виконавчої влади, так і місцевим органам влади розробити НПД та ОПД 1325.

Серед прикладів співпраці між НУО з впровадження НПД 1325 – “Гендерна стратегічна платформа”, мережа жіночих і гендерних НУО та окремих експерток і експертів, яка збирає та поширює знання про НПД 1325, збирає пропозиції та плани від неурядових організацій для вироблення щорічних планів заходів, та зводить їхні звіти у щорічний звіт, а також співпрацює з Міністерством соціальної політики. Її учасниці і учасники взяли участь у робочій групі при Міністерстві соціальної політики України з розробки НПД 1325.

Кілька організацій-учасниць Гендерної стратегічної платформи втілюють проекти в рамках НПД 1325. Серед них: *“Інформаційно-консультаційний жіночий центр”*, *Центр “Розвиток демократії”*, *“Національна рада жінок України”*, *“Ла Страда Україна”*, *“Школа рівних можливостей”*.

Український жіночий фонд надає міні-гранти жіночим організаціям для роботи на місцевому рівні над заходами НПД 1325, а в березні 2018 року розпочав проект з локалізації 1325 у Вінницькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській та Хмельницькій областях.

НУО “Національна рада жінок України” разом з Центром “Розвиток демократії” здійснили проект “Локалізація Національного плану дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325”. Після навчальної роботи з Управлінням сім’ї, молоді та спорту Чернігівської обласної державної адміністрації, місцеві жіночі громадські організації спільно з департаментом розробили Обласний план дій “Жінки. Мир. Безпека.”, який було затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 6 грудня 2016 р. № 739.

НУО “Київська школа рівних можливостей” реалізувала проект “Резолюція РБ ООН 1325 як інструмент забезпечення рівності, справедливості та миру”, в результаті якого в місті Золотоноша Черкаської області розроблено селищний план дій з виконання Резолюції РБ ООН 1325 на період до 2020 року. Ці НУО отримали фінансування від Українського жіночого фонду, який серед перших почав надавати невеликі гранти жіночим НУО для впровадження 1325 в Україні. Він видав 8 таких невеликих грантів.

Як зазначалося вище, НУО “Право на здоров’я” започаткувала проект мобільних бригад допомоги жертвам гендерно-зумовленого та домашнього насильства в областях, найбільш постраждалих від війни, Донецькій та Луганській.

В той час, коли розроблявся НПД 1325, дуже мало НУО знали про 1325 і не пройшли підготовку з цього питання, тому вони не мали змоги забезпечити значущий внесок у НПД 1325. Це негативно позначилося як на розробці НПД 1325, так і на його втіленні.

Для розробки НПД, ОБСЄ запросила до України міжнародних експертів, щоб вони поділилися своїми знаннями з розробки та впровадження 1325, в межах своєї Національної Академії Планів Дій, та запросила до участі десять неурядових організацій з Києва. НУО взяли участь у цих тренінгах і стали поширювачами знань про 1325. Міністерство соціальної політики створило експертну групу з розробки НПД 1325, куди увійшли як представники

громадянського суспільства, так і державні службовці центральних органів виконавчої влади. Отже, НПД 1325 розроблявся з активним залученням громадянського суспільства, і лише після цього проект НПД був направлений усім урядовим установам для узгодження, і почався процес затвердження. Тим не менше, не всі НУО, які отримали фінансування від міжнародних донорів для ініціатив миробудування, взяли участь у розробці НПД 1325.

Слід зазначити, що, крім згаданих вище десяти НУО, жоден з опитаних не отримав жодного навчання з 1325, та не брав участь у тренінгах або заходах, які б пояснювали мету 1325. Таким чином, всі ці не навчені НУО отримали підтримку від міжнародних донорів, та почали просувати НПД 1325, виходячи зі своїх власних знань, проводячи конференції з примирення, урочистості та круглі столи. Наприклад, НУО "Спілка жінок України" серед перших отримала кошти на ініціативи з миробудування. Вони не мають відповідних знань, не є активними в захисті прав жінок, не розуміють політики врахування гендерної проблематики, проте почали проводити заходи з миробудування, такі як конференції, круглі столи, конкурси, концерти по всій Україні. Регіональні відділення цієї НУО проводили такі заходи на обласному рівні.

На регіональному рівні не всі обласні організації залучали НУО до розробки обласних планів дій (ОПД), незважаючи на законодавство, яке зобов'язує їх залучати громадянське суспільство до розробки будь-якої політики/законодавства на обласному, районному та міському рівнях. В Чернігівській, Херсонській та Дніпропетровській областях опитані жіночі НУО обласного рівня повідомили ЦРД, що їх не запрошували брати участь ані у розробці ОПД, ані в його втіленні. На місцевому та районному рівнях НУО також не були залучені. В Одеській, Донецькій, Дніпропетровській та Львівській областях декілька жіночих НУО були залучені до розробки ОПД.

Варто зазначити, що не у всіх областях існують впливові гендерні чи жіночі НУО, обізнані щодо 1325, і котрі можуть очолювати гендерно-чутливі ініціативи миробудування. Опитування засвідчили, що до прийняття НПД 1325 в Україні, місцеві жіночі та гендерні НУО не брали участь у тренінгах з 1325 на обласному чи національному рівні. Не проводилося систематичного навчання жіночих чи гендерних НУО ані щодо Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, ані з питань миру та безпеки. Як правило, такі тренінги, де вони мали місце, являли собою невеликі проекти, підтримані міжнародними донорами, які охоплювали невелику кількість неурядових організацій чи жінок. Наприклад, Український жіночий фонд надав жіночим організаціям невеликі гранти на поширення знань про 1325 у Чернігівській та Кіровоградській областях; однак цей проект не охопив всі НУО обласного рівня, що працюють над ініціативами миробудування: зокрема, не були залучені жіночі НУО, які працюють над боротьбою з ВІЛ, волонтерські організації або групи ВПО. Ситуація на районному та місцевому рівнях ще гірша, оскільки на цих рівнях існує ще менше НУО, що працюють над питаннями жінок, миру та безпеки. Скоріше, якщо НУО на районному рівні працюють над правами жінок, вони, більш ймовірно, роблять це шляхом допомагаючи в організації урочистостей, чи проводячи заходи з нагоди 8-го березня тощо.

З середини 2017 року жінки-ветеранки та жінки-волонтерки почали ставати все більш помітними та впливовими на національному рівні, і зараз активно співпрацюють з МВС та МО. Таким чином, вони є ключовою зацікавленою стороною у миробудуванні та втіленні Резолюції РБ ООН 1325, незважаючи на те, що вони не були початково залучені до розробки НПД. В інтерв'ю ЦРД, лідерка громадської організації "Інститут гендерних ініціатив" Марія

Берлінська, відома військова волонтерка, поділилася, що, незважаючи на всю їхню діяльність із захисту та пропагування прав жінок-ветеранок, їм не було запропоновано приєднатися до розробки НПД 1325 або його галузевих планів. Тільки в 2017 році ці жінки стали залучатись до процесу прийняття рішень. В цьому може полягати одна з причин, чому ані НПД, ані ОПД не згадують ані вдів, ані жінок-ветеранок, у числі своїх цільових груп.

Досягнення та хід впровадження

Найбільш значних результатів у втіленні НПД 1325 на національному рівні досягли Міністерство оборони України та Міністерство внутрішніх справ у співпраці з ООН Жінки, ОБСЄ і НАТО. Ці міністерства працюють на всіх рівнях над оновленням національної та галузевої нормативно-правової бази. Деякі позитивні зрушення, до яких призвела їх робота, включають:

- Міністерства оборони та внутрішніх справ створили у себе робочі групи, які контролюють та погоджують свою діяльність за НПД 1325 та оновлюють свої плани.
- Міністерство оборони зняло заборону жінкам обіймати бойові посади, та оновило нормативні документи стосовно уніформи.
- Служба постачання Української Армії вирішила запровадити нову форму для жінок з урахуванням досвіду армій розвинутих країн (чоловіча форма була оновлена кілька років тому, а жінкам доводилося користуватися застарілою формою). Це дозволяє жінкам, які служать в Армії, бути більш ефективними, більш захищеними та почуватися комфортніше.
- За підтримки представництв НАТО та ООН Жінки в Україні, Міністерство внутрішніх справ та Міністерство оборони наразі мають на службі консультантів з гендерних питань, і призначили фахівців, відповідальних за виконання НПД 1325 у своїх обласних управліннях. Проводяться регулярні навчання з питань гендерної рівності та боротьби з насильством для працівників міністерств. Національна гвардія також призначила гендерних радників та оновлює свої внутрішні положення, щоб стати більш гендерно-чутливою.

Важливо зазначити, що до змін в міністерствах та національних установах, перелічених вище, призвів тиск з боку міжнародних організацій, включаючи НАТО, ОБСЄ та ООН Жінки. На жаль, організації громадянського суспільства не мають достатньої сили впливу на ці міністерства без підтримки міжнародних організацій. Про це свідчить той факт, що протягом більш ніж 10 років НУО проводять численні навчальні заходи з інституціями сфери безпеки з гендерної політики та втілюють різні проекти, але ці проекти завершувалися без серйозних змін у політиці чи позиціях, не кажучи вже про інституціоналізацію.

Зміни на національному рівні відбуваються стрімко, оскільки міністерства прагнуть адаптуватися до міжнародних стандартів. Проте установи місцевого рівня і надалі протистоять змінам; гендерні стереотипи глибоко вкорінені, командири протистоять розмові про права жінок на передовій, і не розглядають жінок як рівних у роботі, пов'язаній з боями. Опитані представники Національного Військового Штабу погодились, що все більше і більше жінок займають посади рядових солдатів. Проте, незважаючи на цей факт, деякі опитані командири, особливо чоловіки старшого віку, відкидають ідею жінок у роботі, пов'язаній з бойовими задачами, не кажучи вже про командні посади для них. Молоді жінки на військовій службі розповіли, що в армії траплялись випадки сексуальних

домагань, і що ці випадки часто покриваються командирами, а порушники отримують лише приписи на звільнення. Зміни в жіночій формі здійснюються повільно, і з жінками з приводу них консультуються рідко.

Інші причетні міністерства менш успішно виконували свої зобов'язання в межах НПД 1325. Незважаючи на те, що воно офіційно є координаційним органом впровадження НПД 1325, Міністерство соціальної політики України не проводило тренінгів з НПД 1325 для будь-яких обласних підрозділів; відповідно, знання про Резолюцію РБ ООН 1325 та НПД не були передані на обласний, районний або місцевий рівень. Міністерство освіти та інші структури державних установ взагалі не проводили тренінгів з 1325 для своїх підрозділів. Вони видали відповідні інструкції без подальших дій.

Всі шкільні програми включають обов'язкові уроки з питань миру та миробудування, а також позашкільні заходи з цих питань. Інститути підвищення кваліфікації вчителів (обласні установи, які кожен вчитель відвідує раз на кілька років для обов'язкового підвищення кваліфікації) проводять відповідні сесії та розробляють вказівки для використання вчителями. Опитані вчителі з різних областей повідомляли, що не мали знань про Резолюцію РБ ООН 1325 чи про НПД, і викладали про діяльність у галузі миру та миробудування на основі матеріалів, які знаходили в Інтернеті та у вказівках. На питання, чи вони запрошували жіночі та інші НУО проводити спільні уроки "з питань миробудування та резолюції Ради Безпеки ООН 1325", всі опитані вчителі відповіли "ні". Вони казали, що запрошували на уроки миру волонтерські організації, ветеранів та переселенців, але не жіночі НУО.

У той же час, жіночі НУО, які пройшли підготовку з Резолюції РБ ООН 1325 або взяли участь у розробці НПД, самі ініціювали тренінги та підвищення обізнаності щодо НПД 1325. Наприклад, у Чернігівській та Кіровоградській областях жіноча громадська організація "Національна рада жінок" надала освітнім установам інформаційні плакати 5 різних дизайнів, присвячених НПД 1325, і провела серію навчальних семінарів для жіночих громадських організацій області з НПД 1325, а також тренувальні сесії з самозахисту для жінок-курсанток.

В той час як жіночі та гендерні НУО, що займаються питаннями гендерної рівності та прав жінок, були запрошені брати участь у розробці НПД 1325, організації нових цільових груп, які виникли в останні роки через збройний конфлікт, таких як жінки-ветеранки, жінки вимушені переселенки, вдови, матері загиблих та зниклих безвісти, жінки, які живуть з ВІЛ, жінки з волонтерських організацій, жінки, які пережили полон та катування, запрошені не були. В ході дослідження ці організації національного/регіонального та місцевого рівнів були опитані, і вони навіть не чули про НПД або Резолюцію Ради Безпеки ООН 1325 взагалі, незважаючи на те, що вони є важливими суб'єктами миробудування. Наприклад, неурядова організація жінок, які живуть з ВІЛ, "Позитивні жінки" працює з жінками-переселенками та жінками-ветеранками, але вони не володіють інформацією про НПД 1325 і не були запрошені на заходи з обговорення Резолюції РБ ООН 1325 та НПД/ОПД. Подібно до них, опитана організація вдів дізналася про НПД та ОПД лише після того, як київська жіноча НУО запустила проект у Чернігівській та Кіровоградській областях, і взялася проводити заходи за НПД 1325.

Під час обговорень у фокус-групах з представниками різних департаментів обласних адміністрацій, вони визнавали, що їм не доводилося залучати ці нові цільові групи, які виникли через збройний конфлікт, до розробки ОПД. Ми вважаємо, що таке положення речей потребує виправлення.

Дослідження також показало, що навіть ті НУО, які брали участь у розробці ОПД на обласному рівні, не були залучені до здійснення заходів, передбачених цими ОПД. Причиною цього є те, що для здійснення цієї діяльності потрібні кошти та знання, яких у цих НУО немає. Всі опитані особи з 9 областей, охоплених дослідженням, вказали на гостру нестачу коштів, що виділяються на діяльність з миробудування за участю жінок та дівчат на обласному/районному/місцевому рівнях. Вони не чули про донорів, які б підтримували діяльність за Резолюцією Ради Безпеки ООН 1325 шляхом фінансування НУО.

Водночас, НУО національного рівня, розташовані в Києві, мають доступ до донорів та використовують фінансування для здійснення проектів за НПД 1325 в областях. Робота, що виходить в результаті, не є систематичною і значною мірою залежить від того, які кошти отримали НУО, і на вирішення яких саме питань. Тільки у Львівській, Донецькій, Луганській та Одеській областях місцеві жіночі і гендерні НУО отримували кошти на реалізацію ОПД. У двох із цих областей, Донецькій та Луганській, були позитивні приклади співпраці між урядовими установами, міжнародними організаціями та громадянським суспільством на рівні області, описані нижче.

Приклад 1: Донецька область

Реалізація двох регіональних комплексних програм “Молодь Донецької області” та “Сім'я Донецької області” обласного плану дій (ОПД) “Жінки. Мир. Безпека.” є важливим кроком у напрямку гендерної рівності та впровадження Резолюції РБ ООН 1325 в області. Діяльність за цими планами є наскрізною, оскільки вони вирішують низку проблем, з якими стикаються різні групи населення, і приділяють особливу увагу військовій і правоохоронній галузям, які до недавнього часу не були охоплені підвищенням обізнаності щодо гендерної рівності та боротьби з насильством в області. У зв'язку з цим, вони є важливими ініціативами з точки зору миробудування та Резолюції РБ ООН 1325.

Для забезпечення впровадження цих програм та ОПД, були створені координаційні групи/ради на обласному та районному рівнях. Цим групам/радам доручено моніторинг, заслуховування доповідей, надання рекомендацій органам місцевого самоврядування, та розробка і забезпечення виконання комплексних планів дій з цільової допомоги населенню відповідно до виявлених потреб. Вони займаються різними питаннями, пов'язаними з гендерними аспектами, включаючи 1325, врахування гендерної проблематики, боротьбу з домашнім і гендерно-зумовленим насильством, та торгівлею людьми. Вони проводять свої засідання один раз на три місяці або в разі необхідності. Ці групи/ради складаються з представників різних департаментів обласних державних адміністрацій та представників неурядових організацій. Ця модель виявилася ефективною для кращого розуміння, комунікації та впровадження ОПД. У партнерстві з міжнародними організаціями та неурядовими організаціями, вони регулярно проводять навчальні семінари, тренінги та робочі зустрічі з питань надання послуг ВПО, учасникам АТО та ветеранам, а також надають психологічну підтримку людям, постраждалим в результаті конфлікту.

В результаті роботи ради, соціальні працівники були підготовлені до розгляду випадків гендерно-зумовленого насильства (в тому числі зґвалтування), та направлення їх до відповідних служб. В області створено сім мобільних бригад допомоги, що надають соціальну та психологічну допомогу, охоплюючи майже всю територію. На час, коли проводилось дослідження, вони здійснили 932 виїзди та надали допомогу більше, ніж 2700 особам, які пережили гендерно-зумовлене чи домашнє насильство. Бригади також надають психологічні консультації з питань запобігання насильству в сім'ї.

Крім того, для медичних працівників області були проведені спеціальні тренінги з діагностики та лікування інфекцій, що передаються статевим шляхом (ІПСШ). В рамках проекту "Гендерно-відповідальне бюджетування³²" було започатковано програму "Відновлення управління та примирення в громадах України, постраждалих внаслідок кризи³³", що фінансується ЄС та очолюється ООН Жінки; її метою є підтримка жіночих ініціатив у громадах. Взаємодія жіночих НУО та правоохоронних органів була налагоджена з метою швидкого реагування на випадки гендерно-зумовленого насильства. Офісом Фонду народонаселення ООН в Україні спільно з Українським фондом громадського здоров'я, вже впродовж двох років здійснюється проект "Реагування на гострі гуманітарні потреби найуразливіших жінок та дівчат-підлітків, постраждалих в результаті збройного конфлікту на Сході України³⁴".

Спільно з ООН Жінки реалізується проект "Мобілізація громад для розширення можливостей жінок і чоловіків". У Донецькому обласному інституті підвищення кваліфікації вчителів проводяться лекції про те, як навчати школярів гендерно-чутливій культурі в межах звичайної навчальної програми.

Важливо відзначити, що впровадження ОПД з ЖМБ фінансується міжнародними організаціями через різні міжнародні проекти. Тому існує ризик, що після завершення проектів ОПД не отримає підтримки місцевих керівників та управлінців.

Приклад 2: Луганська область

Луганська обласна державна адміністрація включила діяльність з досягнення гендерної рівності в різні соціальні програми, та оновлює регіональні соціальні програми, включаючи в них гендерні питання. Область також прийняла план дій (ОПД) "Жінки. Мир. Безпека." для боротьби з насильством та надання допомоги потерпілим від конфлікту, і започаткувала роботу кластерів (міжгалузевих комітетів), які збираються один раз на місяць та стежать за конкретними питаннями. Їх учасниками є представники місцевих НУО та місцевих/обласних державних органів. Як і в Донецькій області, заходи переважно фінансуються за рахунок коштів міжнародних організацій та проектів. Деякі кошти на цю діяльність були виділені з обласного бюджету, але суми були меншими, ніж планувалося.

---

³² <https://www.niras.com/development-consulting/projects/gender-responsive-budgeting-in-ukraine/>

³³ <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/operations/projects/recovery-and-peacebuilding/restorationand-reconciliation-eu.html>

³⁴ http://www.unfpa.org.ua/eng/humanitarian_response.html

У 2016 році в області було запущено програму "Відновлення управління та примирення в громадах України, постраждалих внаслідок кризи³⁵", що фінансується ЄС та очолюється ООН Жінки.

Профілактика та реагування на сексуальне та гендерно-зумовлене насильство є основним напрямком діяльності в області, яка є домівкою багатьох жінок вимушених переселенок, які зазнають підвищеного ризику сексуального та гендерно-зумовленого насильства. З 2015 року Департамент соціального захисту населення Луганської обласної державної адміністрації є постійним учасником започаткованої Фондом народонаселення ООН підгрупи із запобігання гендерно-обумовленому насильству, яка працює із Северодонецька. Підгрупа проводить щомісячні зустрічі за регулярної участі представників установ та державних органів, відповідальних за попередження насильства та надання допомоги постраждалим, і слугує форумом для ефективної співпраці у цих галузях. У 2016 році учасники підгрупи створили довідник постачальників психосоціальної та медичної допомоги людям, постраждалим від гендерно-обумовленого та домашнього насильства в Луганській області.

Жінки складають 78,6 відсотки штатних працівників шести цивільно-військових адміністрацій. Ці жінки добре навчені та компетентні; однак всі ці адміністрації очолюють чоловіки, що показує, що жінки все ще мають обмежений доступ до прийняття рішень у галузі оборони та безпеки.

Щоб з'ясувати, як часто жінки ВПО стикаються з гендерно-зумовленим та домашнім насильством, та яким є ставлення суспільства до проблеми в цілому, в 2016 році офіс Фонду Народонаселення ООН в Україні провів фокус-групи з внутрішньо переміщеними особами у містах та районах Луганської області. У фокус-групах взяли участь жінки різного віку з різним соціальним та сімейним статусом, які покинули непідконтрольні українському уряду райони Луганської області. Дослідження показало, що в 2016 році жінки оцінили свій рівень безпеки значно вище, ніж у 2015. Більшість зазначених ними випадків гендерно-зумовленого насильства мали місце під час активної фази бойових дій, або на непідконтрольних уряду територіях. Учасниці фокус-груп відзначили зменшення кількості випадків сексуального насильства та сексуальних домагань. Вони також погодились, що стереотипи щодо гендерних ролей у сім'ї все ще становлять проблему. Ці жінки визнали, що зазнавали психологічного та фізичного насильства, яке часто було спричинене економічними труднощами у їхніх сім'ях. Дослідження показало, що мешканці Луганської області почали більше говорити про проблеми гендерно-зумовленого та домашнього насильства.

Приклад 3: Львівська область

У Львівській області Департамент соціального захисту населення Обласної державної адміністрації втілює численні заходи за НПД 1325 у співпраці з низкою державних установ та органів. До них належать, зокрема, оцінка потреби населення та, особливо, його вразливих груп, в гуманітарній допомозі та медичних, освітніх та адміністративних послугах конкретно для цих вразливих груп, та розробка системи допомоги та направлення жертв гендерно-обумовленого насильства до послуг. Проте Департамент не співпрацює з неурядовими організаціями та міжнародними донорами у втіленні НПД 1325.

---

³⁵ <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/operations/projects/recovery-and-peacebuilding/restorationand-reconciliation-eu.html>

Приклад 4: Волинська область

У Волинській області було прийнято план дій на обласному рівні, але відповідальні посадові особи не мають підготовки та знань з цього питання. Місцеві НУО не були залучені до жодного навчання на центральному рівні. Один з небагатьох навчальних заходів з цього питання був проведений для чиновників та активістів у Луцьку, центральному місті Волинської області, Львівським обласним офісом ОБСЕ. Попит на знання та підготовку є високим, але ця область не вважається високо пріоритетною.

Загалом, готовність місцевих органів влади до впровадження заходів, пов'язаних з гендерною проблематикою, значною мірою залежить не від політичної волі, а від особистої зацікавленості, участі та зв'язків. Наприклад, у жовтні 2017 року в Одеській області відбулася міжнародна конференція "Гендер в революції, війнах та миробудуванні"³⁶. Організатори запросили до співпраці та участі як обласну, так і місцеву владу, та запропонували їм запросити НУО, з якими вони співпрацюють у питаннях гендерної рівності. Обласна державна адміністрація направила працівника, який вже залишив посаду, а місцева влада висловила свою зацікавленість і відправила своїх місцевих фахівців на конференцію.

Виклики і прогалини

Виклики для впровадження НПД 1325 в Україні можна розділити на дві категорії. З одного боку, прогалини та недоліки самого НПД обмежують його впровадження. З іншого боку, існує ряд зовнішніх перешкод, пов'язаних з українськими контекстами, що ще більше гальмують впровадження.

Прогалини в НПД 1325

- **Репрезентативність та включення.** Хоча процес розробки українського НПД був відносно інклюзивним, він не охопив певні цільові групи, що виникли внаслідок збройного конфлікту, такі як вдови, матері та сім'ї загиблих і зниклих безвісти, жінки-ВПО, жінки у волонтерських організаціях, жінки, які пережили полон та катування; а також жінки-комбатантки та ветеранки. Таким чином, НПД 1325 не повністю відображає потреби та інтереси цих цільових груп.

В Україні нараховується 10 009 жінок-ветеранок (на підставі статистичних даних Міністерства оборони України станом на грудень 2017 року), але багато жінок досі не отримали підтвердження свого бойового статусу через недоліки законодавства (до 2016 року законодавство забороняло жінкам займати бойові посади в армії; або ж вони були зареєстровані на посадах, які не відповідали їхнім фактичним обов'язкам, або вони пішли воювати у добровольчі батальйони), і людський фактор: працівники місцевих соціальних служб відмовляються консультувати їх та надавати їм рекомендації, створюють їм бюрократичні перешкоди, стигматизують та принижують їх. Органи державної влади та неурядові організації спрямовують свою діяльність переважно на чоловіків-ветеранів, отже жінки, які взяли участь у збройному конфлікті, залишаються в основному поза сферою їх діяльності, та не отримують підтримки у реінтеграції в суспільство.

НПД 1325 також не враховує потреби інших уразливих груп. Жінки з етнічних меншин, зокрема ромські жінки та жінки старшого віку в сільській місцевості стикаються з

³⁶ <https://womeninwar.org/wordpress/cfpgender-in-revolution-odessa-309-110/>

проблемами бідності, насильства з боку чоловіків та нехтування з боку соціальних служб. Тим не менше, НПД 1325 не містить конкретних положень стосовно їхніх потреб.

- **Проблеми торгівлі людьми, проституції та сексу за винагороду**, в тому числі в районах, прилеглих до лінії фронту, не розглядаються НПД 1325.
- **Відсутність сільських жінок.** НПД 1325 не охоплює сільських жінок в якості окремої цільової групи. Однією з причин, чому це важливо, є те, що багато вимушених переселенців переїхали жити в сільські райони через дешеву вартість тутешнього житла. Вони і надалі стикаються з численними формами дискримінації та перешкодами, отже загальне покращення життя села допоможе їм пустити коріння, та уникнути повернення на окуповану територію, і наражання на небезпеку себе і своїх дітей. Також, з наших місцевих джерел ми дізналися, що реформи, які Україна з нещодавнього часу здійснює, а саме, реформа децентралізації, спрямована на те, щоб гроші залишалися під контролем місцевих громад, а також реформа освіти та охорони здоров'я, призвели до суттєвого зниження коштів, які місцеві громади виділяють на соціальні питання, включаючи освіту, охорону здоров'я та громадський транспорт. Окрім звільнень у навчальних та медичних установах, особливо в сільській місцевості, де працювали переважно жінки, сільські жінки мають незадовільний доступ до медичних послуг та освітніх послуг для своїх дітей за місцем проживання, і їм важко отримати ці послуги в містах через скорочення громадського транспорту.

Навіть до війни та реформ, сільським жінкам в Україні доводилося стикатися з нестачею робочих місць, розривом у заробітній платі, неофіційною зайнятістю без виплат соціального страхування, та повною зміною домашньої роботи з ведення господарств, де часто виготовляється значна частина їжі, що споживається їхніми родинами. У пошуках кращого життя вони часто виїжджають на заробітки за кордон, де рідко працевлаштовуються офіційно, і стають легкими мішенями для експлуатації, недоплат або зловживань з боку своїх роботодавців, колег чи поліції.

Всі ці проблеми загострюються для жінок, які живуть у сільській місцевості вздовж лінії фронту та у так званій “сірій зоні”, поза контролем українського уряду. Там немає української поліції, і жінки є беззахисними перед озброєними чоловіками. Через брак робочих місць або способів поїхати до безпечних районів, жінки, особливо неповнолітні дівчата та жінки з дітьми, часто вдаються до сексу за винагороду, щоб вижити.

Ще одне питання, про яке ми говорили неодноразово, це витіснення жінок з керівних посад у селах. Донедавна більшість членів сільських рад складали жінки. Це була робота без оплати та з масою обов'язків. А тепер, коли децентралізація залишає кошти на місцевому рівні, і сільські ради мають ресурси для виділення, чоловіки починають витіснити жінок.

Дуже мало НУО працюють на рівні села. Через їх низьку участь у процесі прийняття рішень та в громадянському суспільстві, голоси сільських жінок не чуються, і їх інтереси не враховуються.

- В НПД **відсутні деякі інноваційні рішення/положення**, такі як навчання з самозахисту або особистої безпеки для жінок та дівчат, особливо із найбільш уразливих груп.

- **Відсутність координаційного комітету.** Ані Кабінет Міністрів України, ані Міністерство соціальної політики не мають координаційного комітету, який координував би всі зусилля та заходи, передбачені НПД 1325.

- **Моніторинг та оцінка НПД**

Останній розділ НПД називається "Моніторинг національного плану дій щодо впровадження Резолюції РБ ООН 1325 "Жінки. Мир. Безпека." до 2020 року".

Він включає наступні види діяльності:

- 1) створення та підтримка міжвідомчої робочої групи з розробки переліку показників для оцінки ефективності НПД
- 2) розробка уніфікованих форматів та методичних матеріалів для підготовки аналітичних звітів національним та місцевим органам влади
- 3) підготовка та публікація національного звіту про впровадження Національного плану дій
- 4) проведення опитувань серед жінок, постраждалих від конфліктів, представників неурядових організацій, які надають допомогу, волонтерів
- 5) проведення моніторингу впровадження НПД 1325 у вибраних регіонах
- 6) проведення опитувань з метою відстеження змін, тенденцій та впливу на суспільну думку.

Міністерство соціальної політики збирає та агрегує звіти центральних органів виконавчої влади та обласних державних адміністрацій, без оцінки цих звітів. Міністерство доручає оцінювання звіту про впровадження НПД науково-дослідницьким установам. Перший звіт було доручено Інституту демографії та соціальних досліджень ім. Птухи Академії наук України; він був опублікований в 2017 році.

Центральні органи виконавчої влади готують власний внутрішній звіт, однак вони не мають ані спільних показників для оцінки, ані висновків та рекомендацій.

При опитуванні більшість, а саме – 80% респондентів відповіли що вони не розуміють, яким чином слід проводити моніторинг у збереженні миру та миробудуванні, і що їм не пропонувалося навчання користування інструментами моніторингу та оцінки НПД та обласних планів дій.

У той же час, ані донори, ані державні установи національного рівня не організували тренінгів з моніторингу та оцінки. Обласні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування не мають достатньо персоналу для проведення моніторингу і оцінки. На цих рівнях реалізація гендерної політики, а також впровадження НПД, покладені на одну чи двох осіб, які вже і без цього охоплюють декілька напрямків: проблеми сім'ї, боротьбу з гендерно-зумовленим насильством та торгівлею людьми; на обласному рівні вони також відповідальні за організацію оздоровлення та підтримки багатодітних сімей, а на місцевому рівні вони займаються питаннями освіти та молоді.

Отже, ані державні установи, ані місцеві органи влади не в змозі забезпечити процес моніторингу; в областях, охоплених оглядом, жодних коштів на моніторинг і оцінку з

бюджетів обласного рівня виділено не було. Більшість пунктів розділу НПД з моніторингу не було виконано.

Виклики в країні

● Гендерно-зумовлене насильство

Гендерно-зумовлене насильство в країні в цілому, в тому числі на лінії фронту та поблизу неї, є величезною проблемою, яка в Україні привертає невелику увагу громадськості. Жодне відомство систематично не збирає дані про зґвалтування поблизу лінії фронту; відсутні дані про кількість жінок, які там пережили зґвалтування. Опитані жінки та дівчата рідко сприймають себе в якості жертв насильства, і мають замало знань, щоб розпізнати інші форми насильства, окрім жорстокого фізичного нападу та сексуального насильства. Організації громадянського суспільства обізнані про випадки сексуальних домагань та сексуального насильства на постраждалих від конфлікту територіях по обидва боки фронту. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини, зареєстровано 31 такий випадок сексуального насильства по відношенню до жінок. В цих даних не уточнюється, скільки з цих випадків трапилося на території, що контролюється Україною, а скільки – на непідконтрольній уряду України території.

Опитані жінки в Збройних Силах визнали, що трапляються випадки сексуальних домагань в армії, та що старші офіцери закривають очі на ці випадки. Одна з опитаних жінок-комбатанток розповіла, що п'яний офіцер зайшов до їхнього намету і почав пропонувати свої сексуальні послуги, і цей інцидент не мав для чоловіка жодних наслідків. Інша опитана повідомила, що розслідування випадку сексуального насильства, вчиненого офіцером, мало місце, але це розслідування затягується. Випадки насильства рідко публічно обговорюються в Україні.

Взагалі, про випадки сексуального насильства найчастіше не повідомляють, мало з них реєструється, і ще менше – кримінально переслідується. В Україні також існує дуже мало притулків для жертв сексуального та домашнього насильства. На сьогодні, в основному жіночі НУО займаються наданням допомоги жертвам насильства за підтримки міжнародних донорів, шляхом створення притулків та підготовки соціальних працівників. Наприклад, Фонд народонаселення ООН та НУО "Право на здоров'я" створили мобільні бригади для надання допомоги жертвам насильства. Реагування на сексуальне та гендерно-зумовлене насильство ускладнюється наступними проблемами:

- **Затримки в поданні інформації про виявлені та зареєстровані випадки насильства:** зазвичай інформація органами внутрішніх справ та соціальними службами надсилається один раз на місяць, або один раз на три місяці, до відповідних органів обласного рівня та до Міністерства внутрішніх справ і, відповідно, до Міністерства соціальної політики. Також фактично жодної інформації про випадки домашнього насильства не подається сільськими радами.
- **Законодавство про боротьбу з насильством в сім'ї не дотримується в частині реагування на випадки домашнього насильства та допомоги жертвам домашнього насильства/порушникам.** Наприклад, на рівні міст існують центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які збирають інформацію про жертв домашнього насильства та надають їм допомогу. Ці центри фінансуються з місцевих бюджетів, і більшість голів місцевого самоврядування, які не усвідомлюють важливості

боротьби з насильством в сім'ї, або скорочують їх фінансування, або взагалі закривають їх.

- **Невиконання законодавчих вимог щодо подальшої перевірки фактів домашнього насильства:** як правило, такі перевірки проводять лише центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; представники органів внутрішніх справ рідко є присутніми, а представники уповноваженого органу виконавчої влади з питань боротьби з домашнім насильством – майже ніколи.
- **Не проводиться аналіз щодо сімей, в яких відбувається домашнє насильство:** як правило, представники уповноваженого органу виконавчої влади з питань боротьби з домашнім насильством не мають інформації про кількість сімей, де трапляються повторні випадки домашнього насильства, та про кількість випадків домашнього насильства, вчиненого особами, які проходять або завершили проходити виправні програми, або переслідувались за такий злочин.
- У рамках впровадження розділу НПД про боротьбу з насильством, кілька проектів надають допомогу жертвам домашнього насильства та співпрацюють із сім'ями, де воно трапляється, наприклад, мобільні бригади допомоги у Луганській та Донецькій областях. Але, загалом, з кожним роком все менше і менше коштів виділяється на групи самопомоги чи підвищення кваліфікації для тих, хто надає ці послуги (соціальних працівників, психологів, інших спеціалістів). “Вигорання” серед цих людей не розглядається, незважаючи на те, що воно є обов’язковим для розгляду елементом в рамках стандарту надання послуг. На жаль, в Україні донори, які фінансують ці проекти, не покривають відновлювальних послуг для самих постачальників послуг.
- **Боротьба з гендерно-зумовленим насильством у сфері безпеки.** За словами жінок, які служать в українських Збройних Силах, в армії трапляються випадки гендерно-зумовленого насильства, в тому числі сексуальні домагання. Ці випадки часто ігноруються або покриваються вищим командуванням. Порушники рідко переслідуються, якщо переслідуються взагалі.
- **Психологічний тиск і стереотипи.** Жінки, які хочуть приєднатися до армії, повинні подолати упередження та гендерні стереотипи, починаючи від призовного комісаріату, впродовж усієї служби в армії, та після повернення додому. Це робить їхню службу важчою, а отримання заслужених пільг, таких як доступ до реабілітації – набагато складнішим. Чоловіки-ветерани, які повертаються додому, стикаються зі значно меншими перешкодами та меншим суспільним неприйняттям.
- **У польових лікарнях немає гінекологів.** Це ставить у небезпеку жінок в армії, як на бойових, так і на небойових посадах, оскільки вони вимушені звертатися по допомогу до місцевих лікарів, які, можливо, не підтримують українську державу і можуть видати цих жінок ворожим бойовикам.
- **Відсутність знань та обізнаності щодо Резолюції РБ ООН 1325**

Відсутність знань та обізнаності щодо Резолюції РБ ООН 1325 є викликом для впровадження, особливо на обласному та районному рівнях. Небагато неурядових організацій є добре обізнаними щодо Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН, і мало місцевих державних службовців, у тому числі на рівні високого керівництва, знають

про Резолюцію РБ ООН 1325 та НПД 1325, а також про свої зобов'язання щодо його впровадження.

- **Обмежене фінансування впровадження Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 та розширення можливостей жінок**

Хоча деякі проекти в областях, постраждалих від конфлікту, реалізуються (див. вище), мало донорів працюють з НУО, особливо тими, що працюють у невеликих селищах і селах, де проживає багато переселенців, жінок-ветеранок, вдів та жінок похилого віку.

Деякі опитані держслужбовці говорили про структурне насильство відносно жінок та дівчат. Урядові реформи у кожній соціальній галузі: освіті, охороні здоров'я, транспорті, децентралізації, соціальному захисті, призвели до скорочення фінансування багатьох послуг, включаючи соціальні послуги на місцевому рівні, під виглядом децентралізації. Це скорочує можливості жінок і дівчат звернутися по допомогу, у тому числі тих, які пережили сексуальне та гендерно-зумовлене насильство. Місцеві громади закривають лікарні та школи, скорочують сполучення громадським транспортом, а рівень безробіття у селищах і селах залишається високим. На запитання керівникам районних адміністрацій та місцевих органів самоврядування, яким чином вони втілюють 1325, вони відповідають: “Що ми можемо зробити за 1325, коли ми втрачаємо всі соціальні послуги, а жінки з дітьми не мають засобів для існування?” Таким чином, впровадження НПД 1325 на місцевому рівні вимагає як збільшення фінансування, так і навчання для місцевих органів влади.

- **Нестача даних**

Аналіз виконання 1325 НПД/ОПД у 9 областях показує, що жінки в цих областях стикаються з різноманітними ризиками, які погіршують їх умови життя, та ставлять під загрозу впровадження НПД 1325. Реалізуються вісімнадцять реформ, багато з яких призводять до скорочення фінансування соціальних послуг, а в двох областях відбуваються військові дії. Більшість реформ розпочалися без секторального гендерного аналізу, що завадило гендерно-чутливому плануванню на регіональному рівні. Немає даних для аналізу потреб та умов життя таких груп, як сільські жінки та дівчата, а також жінки та дівчата з інвалідністю. Ці групи не охоплені ОПД та районними планами дій в якості цільових груп. На тлі скорочення кількості послуг у всіх соціальних сферах вони відкидаються на межу бідності, та стикаються з дискримінацією, насильством та нелегальним працевлаштуванням, що перешкоджає повному виконанню цілей НПД 1325.

Ефективне впровадження плану дій “Жінки. Мир. Безпека.” вимагає всебічного аналізу потреб, а також моніторингу всіх відповідних заходів, з тим, щоб мати змогу відслідковувати проблеми та ризики, що виникають, та реагувати на них. Такі дані, чітко зібрані та задокументовані, допоможуть організувати роботу підгруп, координаційних рад/комітетів/груп та спільні дії урядових установ, неурядових організацій та міжнародних структур. Проте опитування, особливо на місцевому рівні, показали, що мало хто із залучених осіб знає, що являє собою моніторинг, і яким чином слід його здійснювати.

На сьогодні, гендерний аналіз, включаючи аналіз потреб та моніторинг діяльності, залишається на розсуд обласних органів влади; отже, кожна область збирає

інформацію та проводить гендерний аналіз по-різному, виходячи зі свого бачення та наявних знань. Не вся зібрана та проаналізована інформація є гендерно-чутливою та може використовуватися для моніторингу та оцінки НПД 1325. Загальнодоступні дані з розбивкою за статтю містяться у так званих гендерних портретах за відповідний період, доступних на веб-сайтах Державного комітету статистики, Міністерства соціальної політики, обласних державних адміністрацій, або в окремих секторальних дослідженнях. На регіональному рівні така інформація недоступна з кількох причин (за словами керівників департаментів/секторів облдержадміністрацій):

1. Відсутня уніфікована методологія дослідження гендерних питань, а гендерний аналіз/портрети використовують різні параметри та показники.
2. Всі архіви та документи в обох областях, постраждалих від конфлікту, залишились в відповідних центральних містах Луганську та Донецьку, які все ще перебувають під окупацією. Інформація про проблеми, з якими стикаються жінки, дівчата, хлопчики та чоловіки, протягом 2014 року не збиралася взагалі, оскільки пріоритетним завданням було надання допомоги (підтримка ВПЛ, налагодження діяльності домогосподарств в умовах війни), і були очевидні обмеження можливості збору даних через військові дії. На основі інформації з областей, починаючи з 2015 року, в деяких районах було зібрано дані з розбивкою за статтю. Департаменти соціального захисту населення областей збирають інформацію, дезагредовану за категоріями, такими як діти, пенсіонери, працюючі, безробітні тощо, однак не за статтю (дані, дезагредовані за статтю, повинні збиратися окремо).

Слід зазначити, що на первинному рівні (міста, райони) всі статистичні дані, зібрані державними органами, мають розбивку за статтю, але ці дані не обробляються через брак фахівців, навчених цьому, недостатність часу, та відсутність офіційного запиту на такі дані, методологічних рекомендацій або наказів від центральних органів влади, які повинні накопичувати всю інформацію. Переважно, статистична інформація збирається підрозділами лише тоді, коли на неї надходить запит від центральних органів влади. Це перешкоджає отриманню загальної картини ситуації та аналізу реалізації соціальних програм, та НПД 1325 і обласних і місцевих планів/програм дій відповідно до нього. Крім того, відсутні уніфіковані форми звітності з кількісних та якісних показників, які дали б змогу оцінити впровадження місцевих/регіональних планів дій.

Гендерна політика, офіційно прийнята державою Україна, на практиці не має достатньої статистики, а наявна інформація та аналітичні матеріали не є систематично дезагредованими за статтю, та регулярно не оновлюються. Все, що доступне, це окремі дані досліджень, зібрані для проектів міжнародної технічної допомоги, такі як гендерні портрети областей, або галузеві дослідження на замовлення того чи іншого проекту ЮНІСЕФ, Фонду народонаселення ООН, ПР ООН, за певний період часу, наприклад, у сфері боротьби з ВІЛ/СНІДом (гендерні портрети областей або секторів за певний рік), і не надають інформацію, корисну для відстеження впровадження НПД 1325.

Огляд наявних документів на **обласному рівні** показує, що системний моніторинг реалізації Резолюції РБ ООН 1325 в областях був би складним. ОПД містить перелік заходів з впровадження НПД. Вони не містять ані аналізу, який би пояснював, чому

ця діяльність необхідна, ані конкретних завдань, показників, цільових груп або очікуваних результатів. Більш того, фахівці, які розробляють програми забезпечення рівних прав та можливостей в областях, відзначили, що досягнення гендерної рівності також ускладнюється великими обсягами бюрократії в роботі державних службовців, відповідальних за впровадження механізму державної гендерної політики на рівні міста та району (ця інформація надходить з обласних звітів до Міністерства соціальної політики).

- **Шкідливі стереотипи і недостатнє охоплення**

Дослідження виявило в якості ще одного критичного виклику шкідливі стереотипи та нерозуміння Резолюції РБ ООН 1325.

Як на обласному, так і на місцевому рівнях, Резолюція РБ ООН 1325 сприймається як така, що призначена для жінок та вигідна лише для них. Як наслідок, при виконанні планів дій за 1325 місцеві органи влади запрошують до співпраці лише жіночі громадські організації. Їм бракує розуміння того, що з'являються нові вразливі групи населення та цільові групи, і вони повинні бути охоплені планами дій та заходами за 1325. Це організації жінок-ветеранок, військових вдів, жінок-комбатанток, жінок-переселенок та чоловіків-ветеранів, а також організації ЛГБТ та постачальники послуг для ВІЛ-позитивних людей. На жаль, мало людей у цих групах знають про 1325, а ще менше – беруть участь у її втіленні.

Інша група, яка заслуговує більшої уваги в контексті 1325, але не отримує її, це молоді чоловіки. В той час, як вони могли б сприяти втіленню Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, навчаючись, яким чином запобігати насильству, відновлювати і розбудовувати мир, їхнє розуміння власної ролі в миробудуванні є обмеженим, і вони не пов'язують її з підтримкою укріплення гендерної рівності. Коли їх запитали, чоловіки відповіли, що їхня роль у миробудуванні полягає у відновленні дитячих садків, доріг та шкіл.

- **Протидія з боку церкви**

Одна з основних перешкод втіленню Резолюції 1325 РБ ООН в Україні йде від **церков і релігійних організацій**, які витратили час та доклали зусиль, щоб надіслати кожному депутатові лист, в якому говориться, що жінки повинні залишатися вдома, що гендер та фемінізм – це зло, і неодноразово вимагали, щоб Парламент не ратифікував Стамбульську конвенцію (Конвенцію Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством). На даний час, релігійні організації здійснюють непрямий контроль над урядовими установами, мають власних агентів впливу, та намагаються дискредитувати прихильників гендерної рівності та прав жінок.

Висновки

Огляд ініціатив миробудування та впровадження Резолюції 1325 РБ ООН в Україні виявив наступне:

- Національний план дій та Обласні плани дій/плани заходів "Жінки. Мир. Безпека." є важливим елементом миробудування, оскільки вони сприяють участі жінок у процесах миробудування та допомагають досягти Цілей Сталого Розвитку 5 і 16, та втілити рекомендації CEDAW.
- На сьогодні, діяльність, пов'язана з миром, часто зосереджена на військовій та правоохоронній галузях, представники яких не пройшли навчання з гендерної рівності та боротьби з насильством. Тому їх залучення та підготовка мають вирішальне значення для ефективного та гендерно-чутливого розвитку миробудування, та повинні продовжуватись.
- Деякі проекти, що підтримуються міжнародною технічною допомогою, посприяли подоланню шкідливих гендерних стереотипів, та надають підтримку жертвам насильства, особливо сексуального та гендерно-зумовленого, однак і надалі існують значні прогалини у задоволенні гендерно-специфічних потреб уразливих груп населення, пов'язаних з конфліктом.
- Існує вражаюча нестача гендерно-дезагрегованих даних та гендерного аналізу/досліджень гендерних проблем у всіх секторах, які б дозволили розробити рекомендації щодо подальших стратегічних планів та дій з миробудування та впровадження Резолюції Ради Безпеки ООН 1325.
- Загальною слабкістю всіх заходів, здійснених в рамках НПД та ОПД 1325, є те, що вони здійснюються в рамках проектів, котрі підтримуються міжнародними організаціями, або в рамках поточного фінансування інститутів соціальної сфери, яке може досить скоро скоротитися в процесі реформ. Місцеві органи влади мають обмежену причетність до таких заходів, і тому, можливо, що після завершення поточних проектів місцеві органи влади та керівники підрозділів різних рівнів (національних/обласних/місцевих адміністрацій) припинять підтримувати такі заходи. Це може призвести до неможливості успішно втілити 1325 на всіх рівнях. Наприклад, у Луганській та Донецькій областях декілька проектів підтримують мобільні бригади, що надають допомогу жертвам насильства. Ці проекти цілковито фінансуються Фондом Народонаселення ООН в Україні. Коли фінансування припиниться, постане питання про те, хто надаватиме послуги жертвам насильства.
- Відсутність систематичного моніторингу виконання НПД/ОПД також є викликом, оскільки не всі необхідні відомості збираються, подаються та аналізуються.
- Скорочення послуг та поточні реформи децентралізації часто впливають на фінансування соціальних послуг, які є важливими для надання підтримки вразливим групам, постраждалим від конфлікту, та для побудови сталого миру. Отже, існує необхідність більшої інтеграції питань гендерної рівності та миробудування в реформу, яка здійснюється.

Рекомендації

Державна і регіональна політика

13. Офіс віце-прем'єра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції має спонукати Міністерство Регіонального Розвитку, Міністерство Аграрної Політики та Продовольства та Міністерство Інфраструктури, а також Департамент у справах релігій і національностей Міністерства Культури України приєднатися до впровадження 1325 НПД.
14. Організації громадянського суспільства та міжнародні організації мають почати співпрацю та просвітницьку роботу стосовно проектів економічних реформ, реформ управління та процесів децентралізації, щоб в цих проектах були враховані 1325 НПД, гендерна рівність та передбачені гендерно-чутливі послуги.
15. Міністерство Соціальної Політики, за підтримки з боку міжнародних донорів та із залученням організацій громадянського суспільства, має провести регіональну оцінку доступу дівчат і жінок, хлопчиків і чоловіків до соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я, соціальні послуги, психологи, притулки, дитячі садочки, школи, інші установи) під час реформ та в умовах децентралізації.
16. Міністерство Соціальної Політики має запровадити конкурс на закупівлю соціальних послуг в організацій, які працюють у сфері 1325 НПД.
17. Міністерство Оборони та Міністерство Внутрішніх Справ мають перевірити і гарантувати наявність гінекологів для співробітниць та програм і послуг репродуктивного здоров'я для всіх співробітниць і співробітників, як на бойових, так і на небойових посадах.
18. НАТО має закликати українську армію прийняти політику попередження торгівлі людьми та сексуальної експлуатації за зразком подібної політики в НАТО.
19. Влада як на державному, так і на місцевому рівні має виділяти кошти на діяльність закладів, які надають допомогу жертвам гендерного насильства та торгівлі людьми, на підготовку, підвищення кваліфікації та попередження вигорання співробітниць і співробітників цих закладів, та на впровадження корекційних програм для кривдників і системи підтримки для жертв насильства.
20. Діючі проекти міжнародної технічної допомоги в Україні, зокрема з децентралізації, мають запровадити гендерний аналіз в своє планування та моніторинг і оцінку та позиції гендерних фахівців, що допоможе забезпечити дотримання прав жінок при розвитку новоутворених об'єднаних громад.

Дані та моніторинг і оцінювання

21. Для уможливлення ефективного й систематичного моніторингу та аналізу впровадження Резолюції РБ ООН 1325, Міністерство Соціальної Політики має визначити, які конкретні дані необхідні, організувати збір таких даних з розбивкою за гендером та іншими факторами різноманітності, подати запит на таку інформацію до своїх обласних відділень та до партнерських Міністерств, які беруть участь у впровадженні Національного Плану Дій 1325, регулярно публікувати ці дані та, у співпраці з Державною Статистичною Службою України, організувати та підтримувати у робочому стані загальнодоступну базу гендерно дизаггегованих даних.
22. Регіональні органи влади мають включити до відповідних регіональних програм до 2020/2025 року положення про збір гендерно-дизаггегованих даних в усіх секторах громадського життя (згідно міжнародних стандартів).

Нові цільові групи та множинні форми дискримінації

23. Всі відповідні зацікавлені сторони мають залучати нові групи вразливих жінок, які з'явилися під час збройного конфлікту, і можуть стикатися з багатьма формами дискримінації (наприклад, ветеранки, вдови, жінки та дівчата з внутрішньо переміщених осіб, жінки з прифронтових територій, і т.д.), та просувати їх включення до проектів, які включають гендерну політику, лідерство, боротьбу з насильством, просунуті тренінги та пошук роботи.
24. Міністерство Соціальної Політики має включити сільських жінок як окрему цільову групу до оновленої версії НПД 1325 та до Національної Програми з гендерної рівності та залучати жіночі громадські організації до процесів моніторингу та оцінки.

Освіта, тренінг, підвищення обізнаності

25. Міністерство Соціальної Політики, з підтримкою міжнародних донорів, і з залученням організацій громадського суспільства, через свої обласні відділи має надати місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоуправління, освітній системі, системі охорони здоров'я та іншим профільним структурам, навчання з підвищення обізнаності про впровадження гендерного підходу на всіх рівнях, права жінок, відповідні методи моніторингу та оцінки, відповідні міжнародні документи, включаючи CEDAW, та, на основі цього знання, надати освіту в сферах побудови миру, Резолюцію РБ ООН 1325 та НПД 1325.
26. Міністерство Соціальної Політики, з підтримкою міжнародних донорів і з залученням організацій громадського суспільства, має розробити та затвердити методологічні рекомендації або інструкції про впровадження НПД 1325 для всіх місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, включаючи посібники з моніторингу та оцінки.
27. Громадські організації, що працюють з жертвами гендерного насильства та з кривдниками, мають провести тренінги, надавати більше прямого нагляду та розробити вебінари з запобігання професійному вигоранню, щоб покращити роботу та рівень професіоналізму соціальних працівників, офіцерів поліції, прокурорів, суддів, а також адвокатів, щодо боротьби проти насильства.
28. Всі відповідні зацікавлені сторони, включаючи центральну та місцеву владу та громадське суспільство, мають працювати над підвищенням рівня обізнаності щодо Резолюції РБ ООН 1325 серед населення, включаючи молодих чоловіків, які живуть в громадах, які перебувають під впливом конфлікту. Це має бути зроблено, крім іншого, шляхом регулярного залучення регіональних ЗМІ до інформування про НПД 1325 та боротьбу з насильством.

Державні органи національного рівня, відповідальні за цілі НПД 1325

Напрямок	Цілі	Ключові органи, відповідальні за впровадження
1. Діяльність з підтримки та захисту миру		
1. Оцінка впливу конфліктів на національну систему забезпечення прав людини, включаючи захист, надання допомоги та реабілітації жертвам гендерно-зумовленого насильства, участь жінок в миробудуванні та попередженні конфліктів		Міністерство соціальної політики Міністерство оборони Міністерство внутрішніх справ
2. Оцінка впливу кризи на інфраструктуру, організацію та функціонування системи надання послуг		Міністерство охорони здоров'я Міністерство освіти та науки Міністерство юстиції
3. Координація агентів взаємодії для впровадження Резолюції Ради Безпеки ООН 1325		Міністерство соціальної політики Міністерство молоді та спорту Адміністрація Державної прикордонної служби Міністерство внутрішніх справ Міністерство закордонних справ Міністерство юстиції Міністерство освіти і науки Міністерство оборони Державна служба швидкої допомоги

4. Організація навчання для фахівців	Міністерство оборони Міністерство внутрішніх справ Державна служба України з надзвичайних ситуацій Міністерство соціальної політики Міністерство освіти і науки
2. Участь жінок у миробудуванні	
5. Посилення участі жінок у миробудуванні та миротворчих процесах, просування культури миру	Міністерство оборони Міністерство внутрішніх справ Міністерство закордонних справ
3. Попередження конфліктів та насильства	
6. Підвищення обізнаності щодо безпечної поведінки в районах АТО, поселеннях уздовж демаркаційної лінії, чи тимчасово окупованих районах	Міністерство соціальної політики Міністерство оборони Міністерство охорони здоров'я
7. Попередження та боротьба з насильством щодо жінок	Міністерство соціальної політики Міністерство оборони Міністерство внутрішніх справ Державна служба з надзвичайних ситуацій Державна прикордонна служба Міністерство освіти і науки Міністерство охорони здоров'я
4. Захист жінок і дівчат, постраждалих від конфліктів	
8. Вдосконалення системи захисту жінок і дівчат, постраждалих від конфліктів (ідентифікація, механізм направлення для надання допомоги)	Міністерство соціальної політики Міністерство внутрішніх справ Міністерство оборони Міністерство освіти і науки Міністерство охорони здоров'я
5. Надання допомоги та реабілітація людей, постраждалих від конфліктів	

<p>9. Створення системи комплексної допомоги людям, постраждалим від конфліктів</p>	<p>Міністерство соціальної політики Міністерство охорони здоров'я Міністерство освіти і науки</p>
<p>6. Моніторинг Національного плану дій із впровадження Резолюції РБ ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека» до 2020 року</p>	
<p>10. Оцінка впливу та ефективності НПД із впровадження Резолюції РБ ООН 1325 "Жінки. Мир. Безпека." до 2020 року</p>	<p>Міністерство соціальної політики Міністерство молоді та спорту Державна прикордонна служба Міністерство внутрішніх справ Міністерство закордонних справ Міністерство охорони здоров'я Міністерство оборони Державна служба з надзвичайних ситуацій</p>

Огляд діяльності ЖМБ

№	Питання	Законодавчий рівень	Виконавчий рівень: національний	Виконавчий рівень: обласний	Виконавчий орган: місцевий (міста/райони)	НУО	Загальний висновок
1.	Хто здійснює впровадження діяльності з миробудування? В якому напрямку роботи? Хто їх підтримує? Хто є учасниками і партнерами?	1. Комітет Верховної Ради з питань євроатлантичного партнерства. Комітет проводить міжкомітетні і комітетні слухання, де заслуховуються доповіді органів виконавчої влади, міжнародних донорів. 2. Міжфракційне об'єднання Верховної Ради "Рівні можливості". Підкомітет Верховної Ради з питань рівних прав та можливостей (створено спільну групу представників Верховної Ради та неурядових організацій для моніторингу впровадження 1325).	Державне управління з питань європейської інтеграції при Кабінеті Міністрів України має посаду Урядового уповноваженого з питань політики гендерної рівності. Міністерство соціальної політики та всі центральні органи виконавчої влади у межах своїх повноважень. Всі структури подали свої пропозиції та узгодили НПД	Заступник голови обласної державної адміністрації. Відділи сімейної політики. Вони не мають окремого співробітника для впровадження гендерної політики, кожен співробітник контролює 3-4 напрямки роботи, що ускладнює впровадження політики на обласному рівні.	Заступник голови районної адміністрації з питань соціальної роботи, відділ у справах сім'ї. Ані людських ресурсів, ані фінансування для реалізації. Вони не мають окремого співробітника для впровадження гендерної політики, кожен співробітник контролює 3-4 напрямки роботи, що ускладнює впровадження політики на обласному рівні.	Коли вони працюють за напрямками НПД та мають людські ресурси та фінансування для цього. На обласному та районному рівнях більшість НУО не мають фінансування.	Державна структура національного та обласного рівнів координує та втілює 1325 шляхом прийняття планів дій та отримання звітів. На районному та місцевому рівнях не всі урядові органи мають плани дій, фінансування та ресурси для впровадження.

			1325, який був затверджений указом Кабінету Міністрів.				
2.	Які цілі та завдання діяльності з миробудування (за напрямками НПД)?	Координувати та отримувати звіти, надавати рекомендації.	Розробляти плани, видавати методичні рекомендації, координувати діяльність, отримувати звіти. Подавати доповіді у Кабінет Міністрів та Парламент.	Виконувати накази та інструкції національного рівня, надавати звіти та іншу інформацію. Координувати та фінансувати діяльність обласного, місцевого та районного рівнів для впровадження НПД 1325.	Виконувати регіональні та місцеві накази та інструкції. Надавати звіти на обласному та національному рівнях. Координувати та фінансувати роботу міських та районних рівнів із впровадження НПД 1325.	Залежно від цілей статуту та цільових груп, коли існують проекти миробудування, фінансування та угоди про співпрацю з обласними, районними та міськими адміністраціями для впровадження НПД 1325. Багато жіночих НУО працюють в напрямку боротьби з домашнім насильством, та підтримують волонтерські ініціативи.	Цілі та завдання наведено в постанові Кабінету Міністрів про затвердження НПД 1325. Всі структури від національного до місцевого рівня координують свою діяльність та здійснюють заходи з миробудування разом з неурядовими організаціями.
3.	Чи досягаються цілі та завдання	Так, на національному рівні всі задіяні установи	Так, Кабінет Міністрів та	Ні, не всі області мають фахівців,	Ні, не всі міста та райони мають	Ні. Не у всіх містах та	Лише на національному

	(за напрямками НПД)?	співпрацюють та узгоджують діяльність. Проводяться слухання та погоджувальні наради. Парламентські міжкомітетні слухання з питань безпеки включали розділ, присвячений втіленню НПД 1325.	центральні органи виконавчої влади співпрацюють з метою виконання зобов'язань, проводять координаційні та інші слухання. Відповідно до плану дій, здійснюються заходи. Кошти виділяються з державного бюджету та міжнародної технічної допомоги.	спроможних реалізувати цілі НПД 1325. Не всі області мають фінансування для реалізації заходів відповідно до НПД 1325.	людські та фінансові ресурси.	районах є НУО, які мають достатні людські та фінансові ресурси для впровадження НПД 1325.	рівні та в декількох областях достатньо людських і фінансових ресурсів для впровадження НПД 1325.
4.	З якими викликами довелося зіткнутися під час здійснення діяльності з миробудування в країні (за напрямками)?	Є певні проблеми на рівні законодавчих ініціатив, необхідно внести багато змін до законодавства. Декілька інформаційних ініціатив з миробудування на національному рівні.	Не всі центральні органи влади мають фінансування своєї діяльності в рамках НПД 1325. Декілька заходів в межах діяльності з миробудування висвітлені в засобах масової	Нестача людських ресурсів для здійснення діяльності на обласному рівні. Існуюча діяльність не є систематичною. Відсутність фінансування на обласному рівні та занадто мала кількість донорів, що	Нестача людських ресурсів для здійснення заходів на місцевому та районному рівнях. Існуюча діяльність не є систематичною. Брак фінансування на місцевому рівні та	Невелика кількість НУО працює у сфері НПД 1325. Мало донорів підтримують ініціативи миробудування на місцевому рівні.	Нестача фахівців з діяльності із миробудування. Нестача людських ресурсів та фінансування.

			інформації. Обмежене фінансування.	працюють на цьому рівні, ускладнюють реалізацію всіх ініціатив миробудування.	відсутність експертів та донорів ускладнює впровадження ініціатив у запланованому обсязі.		
5.	Які стратегії та ініціативи пропонують ці організації, виходячи з перелічених проблем, для ефективних ініціатив миробудування в країні (пропозиції за напрямками)?	Оновлення законодавства. Залучення експертів, співпраця з міжнародними організаціями, що працюють у галузі миробудування. Отримання звітів, розробка рекомендацій та співпраця з НУО.	Оновлення нормативно-правової бази. Залучення експертів, міжнародних донорів та неурядових організацій. Узгодження діяльності.	Залучення експертів, співпраця з міжнародними проектами технічної допомоги. Залучення НУО до спільної діяльності. Узгодження діяльності.	Залучення експертів, співпраця з міжнародними проектами технічної допомоги. Залучення НУО до спільної діяльності. Узгодження діяльності.	Співпраця з НУО-партнерами та подання заявок на отримання фінансування від донорів.	Законодавство та галузева нормативно-правова база активно оновлюються. Міжнародні донори надають кошти на заходи за НПД 1325. Але фінансування є невеликим, і доступне не у всіх областях.

Міжнародні донорські організації, міжнародні установи

	Які міжнародні донорські організації та установи підтримують впровадження НПД 1325? (назва агенції або донора)	Національний рівень, рівні фінансування	Регіональний рівень, рівні фінансування
1.	ООН Жінки, за фінансування посольства Швеції.	Підтримка діяльності у відповідності до угоди про співробітництво з Україною. Відповідно до планів дій з центральними органами виконавчої влади. Залучення експертів, оперативна діяльність без фінансування НУО.	Підтримка оперативної діяльності за планами дій з обласними адміністраціями. Оперативні проекти в Луганській та Донецькій областях.
2.	ОБСЄ	Підтримка оперативної діяльності відповідно до угоди про співробітництво між Україною та ОБСЄ. Підтримка оперативної діяльності на замовлення центральних органів виконавчої влади. Залучення експертів. Оперативна діяльність без фінансування НУО.	Якщо обласні адміністрації звернулися по допомогу. Оперативна діяльність без фінансування НУО.
3.	Фонд народонаселення ООН	Підтримка діяльності у відповідності до угоди про співробітництво з Україною. Координація, спільно з Міністерством соціальної політики, діяльності з протидії гендерно-зумовленому насильству.	Підтримка проектів, за якими мобільні бригади надають допомогу жертвам насильства в прилеглих до фронту районах та областях.
4.	Програма розвитку ООН	Підтримка оперативної діяльності відповідно до угоди про співробітництво з Україною. Підтримка оперативної діяльності на замовлення центральних	Проекти для НУО та ведення оперативної діяльності там, де обласні адміністрації звернулися по допомогу.

		органів виконавчої влади. Залучення експертів. Проекти для НУО та оперативна діяльність.	
5.	НАТО	Оперативна діяльність без підтримки НУО.	Ведення оперативної діяльності спільно з центральними органами виконавчої влади (Міністерством внутрішніх справ, Міністерством оборони). Підтримка НУО через невеликі проекти (не у всіх областях).
6.	Посольства Королівства Нідерландів, Норвегії, Фінляндії, Сполученого Королівства, Швеції, Франції.	Невеликі проекти для неурядових організацій (\$15 000 – 20 000).	Невеликі проекти для неурядових організацій (\$15 000 – 20 000).

Перелік ключових опитаних осіб

№	Ім'я і прізвище	Стать	Посада / місце роботи
	НУО		
1	Людмила Порохняк	жінка	Національна рада жінок України, голова правління
2	Леся Бондар	жінка	Український жіночий фонд, директорка
3	Лариса Колос	жінка	“Школа рівних можливостей”, голова правління
4	Валентина Бондаровська	жінка	Центр “Розрада”, голова правління
5	Світлана Мороз	жінка	Всеукраїнська благодійна організація “Позитивні жінки”, виконавча директорка
6	Галина Скіпальська	жінка	“Право на здоров'я”, виконавча директорка
7	Лариса Артюхіна	жінка	“Новий Донбас”
8	Марта Чумало	жінка	“Жіночі перспективи”, заступниця голови (Львів)
9	Марія Берлінська	жінка	“Інститут гендерних ініціатив”, голова
	Міжнародні організації		
10	Людмила Нестріляй	жінка	Швейцарська агенція розвитку та співробітництва
11	Юлія Коба	жінка	Посольство Канади в Україні
12	Тетяна Медун	жінка	ОБСЄ
13	Світлана Закревська	жінка	ООН Жінки
14	Лаура Джефрі	жінка	ОБСЄ, співробітниця з питань контролю, Львівське місцеве відділення
15	Лариса Кобелянська	жінка	Координаційна рада при Міжфракційному об'єднанні “Рівні можливості” Верховної Ради України
	Міністерства		
16	Наталія Богданова	жінка	Міністерство соціальної політики, голова департаменту
17	Олена Девіс	жінка	Міністерство внутрішніх справ, радниця заступника міністра
18	Алла Середницька	жінка	Міністерство освіти і науки, голова департаменту
19	Микола Мовчан	чоловік	Заступник міністра молоді та спорту
20	Олег Наливайко	чоловік	Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України
21	Микола Білоус	чоловік	Заступник голови Державного комітету телебачення та радіомовлення України
	Чернігівська область		
22	Руслана Рудницька	жінка	Голова підрозділу, Департамент сім'ї та молоді Чернігівської області
23	Оксана Славінська	жінка	НУО “Родина воїна”

24	Анжела Моїсеєнко	жінка	Мережа людей, які живуть з ВІЛ, Чернігівська обласна філія
	Кіровоградська область		
25	Олександр Шрамко	чоловік	Заступник директора Центру підвищення кваліфікації державних службовців
26	Лілія Синчук	жінка	Заступниця голови, Маловисківський район
27	Василь Смаглюк	чоловік	Голова, Добровеличківський район
28	Надія Лисняк	жінка	Голова НУО “Демократична країна”
	Львівська область		
29	Уляна Дорош	жінка	Голова Департаменту сім'ї та молоді Львівської області